

**KÜTÜPHANECİLİK ÖĞRENCİLERİNİN,
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNÜ SEÇME NEDENLERİ
VE
KÜTÜPHANECİLİK MESLEĞİNE YAKLAŞIMLARI**

12

HATİCE BAŞIŞOĞLU

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Lisans Üstü Eğitim – Öğretim ve Sınav
Yönetmeliğinin
Kütüphanecilik Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.**

**Ankara
Ocak 1986**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Kütüphanecilik Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

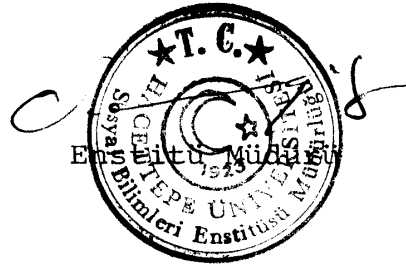
Başkan : *ilhan 17*
Prof.Dr. İlhan KUM

Üye : *Adil Artukoğlu*
Prof.Dr. Adil ARTUKOĞLU

Üye : *Nilüfer Tuncer*
Doç.Dr. Nilüfer TUNCER

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım 20/III/1986

Ö N S Ö Z

Çağımızda bilim ve teknoloji hızla gelişmekte, buna bağlı olarak toplumun bilgiye olan gereksinimi ve bilgi üretimi de artmaktadır. Bu değişim bilgi kaynaklarını, iletişimi ve hizmet biçimini, dolayısıyla kütüphanecilik mesleğini ve eğitimi etkilemektedir. Kütüphaneciler de, yaptıkları işleri ve hizmetleri toplumun gelişen ihtiyacına uygun olarak değiştirmek zorunda kalmaktadırlar.

Bugüne kadar, ilerde kütüphaneciliğimizi geliştirmelerini beklediğimiz kütüphanecilik öğrencilerinin, bu bölümü, dolayısıyla bu mesleği neden seçtikleri ve meslekleri hakkında ne düşündükleri ayrıntılı olarak incelenmemiştir.

"Türkiye'deki Kütüphanecilik Öğrencilerinin, Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ve Mesleğe Yaklaşımları" nı konu alan bu tez çalışması ile kütüphanecilik öğrencilerinin neden bu mesleği seçtikleri, nasıl tanıdıkları ve gelecek için düşüncelerini öğrenmek amaçlanmıştır.

Araştırma sonunda kütüphaneciliğimizin, gelecekteki meslektaşlarımız arasında nasıl tanınmakta olduğunu belirlerken,

nasıl tanıtılması gerektiği konusunda öneriler de getirilmeğe çalışılacaktır.

Araştırmanın bütün aşamalarında değerli yardımlarını esirgemeyen hocam sayın Doç.Dr. Nilüfer TUNCER'e, çalışmam süresince görüş ve düşüncelerinden yararlandığım bölüm başkanım sayın Prof.Dr. İlham KUM'a, anket ve görüşmeler sırasındaki ilgi ve yardımlarından dolayı A.Ü. DTCF Kütüphanecilik Bölüm Başkanı sayın Prof.Dr. Osman ERSOY'a, İ.Ü. Ed.Fak. Kütüphanecilik Bölüm Başkanı sayın Prof.Dr. Jale BAYSAL'a en içten duygularla teşekkürlerimi sunarım.

Anket formlarının değerlendirilmesindeki katkılarından dolayı Hacettepe Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi Uzmanı sayın Ayşe KÜÇÜKYAVUZ'a ve ankete katılan bütün öğrencilere teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmam boyunca ilgi ve yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım ve arkadaşlarıma, her zaman olduğu gibi bu çalışmam süresince bana daima destek olan annem-babam ve kardeşlerime gönülden teşekkür ederim.

Hatice BAŞIŞOĞLU

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa No.

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLARIN LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
I. BÖLÜM : GİRİŞ.....	1
1.1. Konunun Önemi.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırma Problemi ve Hipotez.....	2
1.4. Yöntem.....	3
1.5. Evren.....	5
1.6. Düzen	6
1.7. Tanımlar.....	7
1.8. Kaynaklar.....	8
1.8.1.Meslek Seçimi ve ÖSYS Sistemi ile İlgili Kaynaklar.....	9
1.8.2.Kütüphanecilik Eğitimi ile İlgili Araştırmalar.	11
I. Bölümün Dipnotları.....	15
II. BÖLÜM : KÜTÜPHANECİLİK MESLEĞİ ve KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİ.....	18
2.1. Meslek ve Meslek Seçimi.....	18
2.2. Öğrenci Seçme Yerleştirme Sınav Sistemi.....	20
2.3. Kütüphanecilik Mesleği ve Eğitimin Gelişmesi....	21
2.4. Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitiminin Gelişmesi..	21
2.5. Türkiye'de Kütüphanecilik Mesleğini ve Bölümlerini Tanıtan Kaynaklar.....	26

III. BÖLÜM KÜTÜPHANECİLİK ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ DÜŞÜNCELERİ (BULGULAR ve DEĞERLENDİRME)...	35
3.1. Kütüphanecilik Öğrencileri ve Ankete Katılanlar...	36
3.2. Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Kütüphanecilik Bilgileri.....	39
3.3. Kütüphanecilik Bölümünü Tanıtan Kaynaklar.....	42
3.4. Öğrencilerin Tercih Sıralaması.....	47
3.5. Diğer Kütüphanecilik Bölümlerinin Tercih Edilme Durumu.....	50
3.6. Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri.....	53
3.7. Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri.....	55
3.8. Kütüphanecilik Bölümüne Devam Etme İstekleri.....	65
3.9. Mezun Olduktan Sonra Kütüphanecilik Mesleğinde Çalışma İstekleri.....	72
3.10. Öğrencilerin Kendileri Açısından Mesleki Düşünceleri.....	76
IV. BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER.....	83
ÖZET.....	93
SUMMARY.....	95
BİBLİYOGRAFYA.....	97
YARARLANILABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR.....	102
EK 1. Kütüphanecilik Öğrencilerine Uygulanan Anket Soruları.....	108

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
TABLO 1. Ankete Katılan Kütüphanecilik Öğrencileri- ninin Üniversitelere ve sınıflara göre Dağılımı.....	5
TABLO 1.1. Ankete Katılan Bölümlerin 1.ve 4.Sınıf Öğren- cileri.....	77
TABLO 1.2. Bölümlerdeki Kız ve Erkek Öğrenciler.....	38
TABLO 1.3. Sınıflara Göre Kız ve Erkek Öğrenciler.....	38
TABLO 2.1. Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Kü- tüphanecilik Bilgileri.....	39
TABLO 2.2. Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Bil- gileri(Sınıflara Göre).....	40
TABLO 3.1. Öğrencilerin Kütüphanecilik Bölümlerini Ta- nıdıkları Kaynaklar.....	42
TABLO 3.2. Öğrencilerin Kütüphanecilik Bölümünü Öğren- dikleri Kaynaklar(Sınıflara Göre).....	43
TABLO 3.3. Önceki Kütüphanecilik Bilgilerine Göre Kütüp- hanecilik Bölümünü Öğrendikleri Kaynaklar..	44
TABLO 4.1. Öğrencilerin Tercih Sıralaması(Bölümleri Gö- re).....	47
TABLO 4.2. Öğrencilerin Tercih Sıralaması(Sınıflara Göre)	47
TABLO 4.3. Öğrencilerin Önceki Bilgilerinin Tercih Sıra- lamasına Etkisi.....	48
TABLO 5.1. Diğer Kütüphanecilik Bölümlerinin Tercih Edil- me Sayıları ve Yüzdeleri.....	51

TABLO 6.1.	Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri (Bölgelere Göre).....	53
TABLO 6.2.	Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri (Sınıflara Göre).....	54
TABLO 7.1.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri (Bölgelere Göre).....	56
TABLO 7.2.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri (Sınıflara Göre).....	57
TABLO 7.3.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri (Cinsiyete Göre).....	57
TABLO 7.4.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Önceki Bilgilerinin Karşılaştırılması.....	58
TABLO 7.5.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Kütüphanecilik Bölümünü Nereden Öğrendikleri Arasındaki İlişki.....	59
TABLO 7.6.	Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Tercih Sıralamalarının Karşılaştırılması...	60
TABLO 7.7.	Diğer Kütüphanecilik Bölümlerini de Tercih Edenlerin Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri..	61
TABLO 8.1.	Kütüphanecilik Bölümüne Devam Etme İsteği..	65
TABLO 9.1.	Tekrar ÖSYS'na Girmek İsteme Nedenleri.....	66
TABLO 9.2.	Tekrar ÖSYS'na Girenlerin Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri.....	67
TABLO 10.1.	Bu Yılda Sonra Tekrar ÖSYS'na Girme İstekleri (Bölümleri Göre).....	68
TABLO 10.2.	Öğrencilerin Tercih Sıraları ile Yeniden ÖSYS'na Girme İstekleri.....	69

TABLO 11.1.	Kütüphanecilik Alanında Çalışma İstekleri (Bölgümlere Göre).....	73
TABLO 11.2.	Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri ile Mes- lekte Çalışma İstekleri.....	74
TABLO 12.1.	Öğrencilerin Olası Tercihleri.....	77
TABLO 12.2.	Öğrencilerin Olası Tercihleri (Sınıflara Göre).....	77
TABLO 12.3.	Öğrencilerin Olası Tercihleri (Cinsiyete Göre).....	78
TABLO 12.4.	Öğrencilerin Önceki Tercihleri ile Olası Tercihlerinin Karşılaştırılması.....	78
TABLO 12.5.	Mezun Olduktan Sonraki Çalışma İstekleriy- le Olası Tercihlerinin Karşılaştırılması.	79

KISALTMALAR

A.Ü. K.B.	Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
İ.Ü. K.B.	İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
H.Ü. K.B.	Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
DTCF	Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
Ed.Fak.	Edebiyat Fakültesi
ÖSYS	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
ÖSS	Öğrenci Seçme Sınavı
ÖYS	Öğrenci Yerleştirme Sınavı
X_T^2	Tablodan Alınan Kritik Khi(ki) Kare Değeri
X_H^2	Hesaplanan Khi(ki) Kare Değeri
SD	Serbestlik Derecesi
α	Yanılma Olasılığı-Anlamlılık Düzeyi
a.y	Aynı yerde
a.g.g.	Adı geçen görüşme
y.a.g.e	Yukarda adı geçen eser
y.a.g.m.	Yukarda adı geçen makale

I. BÖLÜM

G İ R İ Ő

1.1. Konunun Önemi

İnsanın, kendisine, mutluluk, başarı ve kazanç sağlayacak kişiliğine, yetenek ve ilgilerine en uygun mesleği seçebilmesi, meslekleri-özellikle istediği mesleği-olumlu ve olumsuz yönleri ile iyi tanımasını gerektirir.

Halbuki ülkemizde, kütüphanecilik mesleğinin tanımı, fonksiyonları, çalışma şartları tam olarak tanınmadığı gibi, yasalarla da kesin bir biçimde belirlenmemiştir.

Ancak bugüne kadar kütüphanecilik bölümü mezunlarının yaklaşık yarısının kütüphanecilik dışında işlerde çalıştığı da bilinmektedir¹. Bu durumda geleceğin kütüphanecileri olacak öğrencilerin, bu mesleği neden seçtikleri yanında, meslekleri hakkında ne düşündükleri ve kütüphanecilik alanında çalışma isteklerini de bilmek önem taşımaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, halen lisans düzeyinde kütüphanecilik eğitimi gören öğrencilerin ;

- Bölüme girmeden önceki kütüphanecilik bilgileri ve bölümü nasıl tanıdıkları,
 - Kütüphanecilik bölümünü tercih sıralamaları,
 - Kütüphaneciliği seçme nedenleri,
 - Kütüphanecilik eğitimine devam etme ve gelecekte bu meslekte çalışma istekleri,
- hakkındaki düşüncelerini öğrenmektir. Ayrıca öğrencilerin verdikleri cevaplara göre,
- Öğrenimlerinin dördüncü yılında, önceki yıllara göre mesleki düşüncelerinde oluşan değişiklikler ve kütüphanecilik alanında çalışıp çalışmama istekleri,
 - Bölüme yeni başlamış olan 1. sınıf öğrencilerinin son sınıftaki öğrencilere göre kütüphaneciliği seçme nedenleri ve mesleki yaklaşımlarındaki farklılıkları belirlemektir. Bunların yanısıra kütüphaneciliği daha iyi tanıtmının ve üniversite adaylarını daha bilinçli ve istekli bu mesleğe yöneltmenin gereğini ortaya koyarak öneriler getirmek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırma Problemi ve Hipotez

Ülkemizde kütüphaneciliğin bir meslek olup olmadığı tartışmaları, 1954 yılından beri yapılan üniversite düzeyinde eğitim ile bir ölçüde cevaplanmıştır. Ancak, bir meslek ve bilim olarak kütüphanecilik nedir, amacı, işlevleri, standartları, nelerdir konusu tam olarak toplumumuzda aydınlatılmış ve yasalarla belirlenmiş değildir.

Toplumun, dolayısıyla üniversite adaylarının, kütüphanecilik bölümlerine ilgisinin az olduğu böyle bir ortamda, araştırmamızda karşımıza çıkan sorular şunlardır :

Bu bölümde eğitimlerini sürdüren öğrenciler, neden ve hangi şartlarla bu bölümü tercih etmişlerdir ? Bu bölümde eğitimlerine devam etmek ve bitirmekteki amaçları nelerdir ? Gerçekten, mezun oldukları zaman bu meslekte çalışmayı istemekte midirler ? Bir başka deyişle olumlu ve olumsuz düşünceleriyle nasıl bir kütüphaneci nesli yetişmektedir ?

Bu sorular karşısında araştırmamızın hipotezi :

Türkiye'de meslek seçimini etkileyen ÖSYS Sistemi ile kütüphaneciliğin, ülke çapında çağdaş uygulama alanlarının yetersizliği nedeniyle gereği gibi tanınmaması, kütüphanecilik bölümlerinin üniversite adayları tarafından bilinçli ve istekli biçimde seçimini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak kütüphanecilik bölümünde eğitimlerini sürdürer. öğrenciler kütüphaneciliğin amaçlarını, fonksiyonlarını, çağdaş uygulamalarını öğrendiklerinde kütüphaneciliği benimsemekte ve bu alanda çalışmak istemektedirler.

1.4. Yöntem

Çalışma kapsamına giren Türkiye'deki üç kütüphanecilik bölümünde öğrenimlerini sürdüren lisans öğrencilerinin bu mesleği tanımaları, seçmeleri ve gelecekteki meslekleriyle ilgili

düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle geçmişte ya da halen varolan bir durumu, varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı seçilmiştir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışan betimleme yöntemi² bu araştırma için en uygun yöntem olarak düşünülmüştür.

Bu yönteme uygun olması nedeniyle, veri toplamak için anket tekniğinden yararlanılmıştır. Bu amaçla, 1984-85 akademik yılında Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinde, 1985-86 akademik yılında İstanbul Üniversitesi'nde 1. ve 4. sınıflarda öğrenim gören toplam 296 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Anket sorularında öğrenciler açısından anlaşılması güç olanları değiştirilebilmesi için, araştırma grubunun % 5'i ile bir ön çalışma yapılmıştır. Daha sonra kütüphanecilik bölümündeki en yeni öğrenciler olan 1. sınıf ve öğrenimlerinin son yılındaki 4. sınıf öğrencilerine 14 sorudan oluşan seçmeli türde bir anket uygulanmıştır.

Anket ile sağlanan veriler istatistik tekniklerinden yararlanılarak bilgisayar aracılığı ile değerlendirilmiş ve veriler karşılaştıran tablolar hazırlanmıştır. Dağılımlar arası manidarlığın belirlenmesi için Ki (khi) Kare Testi yapılmıştır.

Ki Kare Testi, her gruptaki teorik sayı ile örnekteki sayı arasında görülen farklılığı meydana getiren tesadüflerin

üst sınırını bulmak ve bu sınırı aşan farklılıkları gerçek olarak kabul etmek olarak tanımlanır³.

Hesaplanan χ^2_H değeri, tablodaki değerden eşit veya büyükse, değişkenler arasındaki fark tesadüflere dayalı olmaktadır çıkararak, anlamlı bir ayrılık olduğunu ortaya koyar. Böylece o dağılım için kurulan hipotez red edilir. Eğer χ^2_H değeri, χ^2_T den küçükse farklılık önemsizdir denir ve hipotez kabul edilir.

1.5. Evren

Araştırma evreni, 225 öğrenci 1.sınıf, 142 öğrenci 4. sınıf olmak üzere toplam 367'dir. Bu evrenden örneklem seçilmemiş, ancak 308 öğrenciye (% 83.9) anket uygulanabilmektedir. Bunlardan 6'sı geç cevaplama, 5'i eksik bilgi, 1'i de istenilen sınıfta olmadığı için toplam 12 form anket dışı bırakılmıştır. Ankette değerlendirilen 296 öğrencinin üniversitelere ve sınıflara göre dağılışı aşağıda verilmiştir.

TABLO I. Ankete Katılan Kütüphanecilik Öğrencilerinin Üniversitelere ve Sınıflara Göre Dağılımı

Üniversiteler	1. Sınıf	Yüzdesi	4.Sınıf	Yüzdesi	Toplam	Yüzdesi
A.Ü.	71	38.2	40	36.4	111	37.5
I.Ü.	72	38.7	38	34.5	110	37.2
H.Ü.	43	23.1	32	29.1	75	25.3
TOPLAM	186	100	110	100	296	100

Bu üniversitelerdeki lisans-üstü(master-doktora) öğrencileri araştırma kapsamına alınmamıştır. Bir lisans programını tamamlayarak, belli bir konuda uzmanlaşmak isteği ile lisans-üstü eğitime başvuran kişi, mesleğin ve kendisinin özelliklerini dikkate alarak bu seçimi yapar. Lisans-üstü eğitim yapmayı isteyen aday aynı anda binlerce adayın girdiği genel, birçok mesleğin tercih edilebildiği bir sınavla değil; adayın mesleki bilgisine yönelik, o bölüme özel, aşamalı bir sınavdan geçer. Bu bakımdan lisans öğrencilerinden farklı olduğu gözönüne alınarak çalışmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmanın, daha önce mezun olmuş kütüphanecilerin düşüncelerinden çok öğrenimlerini sürdürmekte olan geleceğin kütüphanecilerinin mesleğe yaklaşımlarını öğrenmeğe yönelik olması nedeniyle, kütüphanecilik bölümü mezunlarıda çalışmanın dışında bırakılmıştır.

1.6. Düzen

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır.

I.Bölüm "Giriş", konunun önemi, çalışmanın amacı, problem ve hipotez, kullanılan yöntem, araştırma evreni, konu ile ilgili tanımlar ve kaynaklardan meydana gelmektedir.

II. Bölümde, konuya açıklık getirmesi açısından meslek seçimi ve ÖSYS sistemi'ne ilişkin bilgiler; yurtdışında **ve yurtiçinde kütüphanecilik mesleği** ve eğitimindeki **gelişmeler** anlatılmıştır. Ayrıca Türkiye'de kütüphanecilik mesleğinin tanıtımı üzerinde durulmuştur.

III. Bölüm "Kütüphanecilik Öğrencilerinin Mesleki Düşünceleri (Bulgular ve Değerlendirme)" olarak adlandırılmıştır. Bu bölümde anketten elde edilen istatistiksel bilgiler ile değerlendirilmesi yer almaktadır.

IV. Bölüm, araştırmanın sonuçları ve getirilen önerileri kapsamaktadır.

Dipnotlar her bölümün sonunda verilmiştir. Tez, araştırmanın Türkçe ve İngilizce özeti ile yararlanılan kaynakların listesi ile bitmektedir. Uygulanan anket "Ek" olarak tezin sonunda yer almaktadır.

1.7. Tanımlar

Kütüphanecilik Öğrencisi : Bu terim araştırmamızda, Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (A.Ü. K.B.), İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (İ.Ü. K.B.) ve Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (H.Ü. K.B.)'ünde öğrenimlerini sürdürmekte olan lisans düzeyindeki öğrenciler anlamındadır. Bir çok yerde anlatım kolaylığı açısından yalnız öğrenci olarak kullanılmıştır.

Lisans : Ortaöğretime dayalı, genellikle dört yıl veya sekiz yarıyıl süren üniversite ya da yüksekokul eğitimidir⁴.

Lisans-Üstü Eğitim : Lisans derecesi ya da diploması almış olanlara ilgi duydukları bir bilim dalında yüksek lisans (bilim uzmanlığı) veya doktora eğitimi yaparak uzmanlaşma olanağı sağlamak üzere düzenlenen eğitimidir⁵.

1.8. Kaynaklar

Araştırma konusu ile ilgili bilgi toplamak amacıyla aşağıdaki yayınlardan belirtilen yıllar için kaynak taraması yapılmıştır.

Library and Information Science Abstracts

(1969-1985)⁶

Library Literature (1960-1984)⁷

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (1952-1985)⁸

Türk Kütüphanecilik Bibliyografyası⁹

Türkiye Bibliyografyası (1954-1982)¹⁰

Türkiye Makaleler Bibliyografyası (1954-1982)¹¹

Yabancı kaynaklar, kütüphanecilik mesleği, eğitimi, okulları ve öğrencileri ile ilgili konu başlıklarından seçilmiştir.

Yerli kaynaklardan, kütüphanecilik ve eğitim konusundaki üniversitelere öğrenci kabul etme sistemi (ÖSYS), meslek seçimi ve kütüphanecilik eğitimi inceleyen kaynaklar bulunmuştur.

Kütüphanecilik eğitimi çeşitli açılardan ele alan Journal of Education for Librarianship¹² den önemli ölçüde faydalanılmıştır.

Araştırma raporunun yazımında Turabian'ın A Manual for Writers of Term Papers Theses and Dissertations¹³ ve Karasar'ın Araştırmalarda Rapor Hazırlama¹⁴ adlı eserlerden yararlanılmış,

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün hazırladığı Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Yazımı ve Basım Yönergesi¹⁵ uygulanmıştır.

Araştırmada, gerek meslek seçimi ve ÖSYS Sistemi, gerekse kütüphanecilik eğitimi ile ilgili çeşitli araştırmalardan önemli ölçüde yararlanılmıştır.

1.8.1. Meslek Seçimi ve ÖSYS Sistemi ile İlgili Kaynaklar

Şefik Uysal, 1970 de "Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri" üzerine yaptığı araştırmada, meslek seçimi üzerinde durmuş, bireysel ve toplumsal faktörlerin etkilerini anlatmıştır¹⁶. Uysal'ın vardığı sonuçlar şunlardır: (1) Kalkınmakta olan toplumlarda, eğitilecek insan güçlerinin dengeli biçimde planlanması, toplum ihtiyaçlarının en olumlu ve verimli biçimde karşılanmasına yardım eder. (2) Öğrencilerin yetenek ve ilgilerini bilmedikleri ve meslek seçiminde toplumsal etkiler altında kaldıkları için ülkemizde etkin bir insan gücü planlamasının mümkün olmadığı ortaya çıkmıştır. (3) Lise son sınıf öğrencilerinin kendi ilgi ve yeteneklerini tanımak ve mesleklere ait bilgi edinmek ihtiyacını karşılamak üzere mesleki rehberlik servislerinin kurulması gereklidir.

1978 de yapılan "Üniversitelerarası Seçme Sınavına Giren Adayların Yükseköğretim Programlarını Tercihleri Üzerine Bir Araştırma" da, sistemdeki önceki uygulamalar, sonuçları, tercih sıralamalarının mantığı ve meslek seçimi süreci anlatılmakta, lise öğrencilerinin, çeşitli etmenler karşısında tercih

sayıları ve üniversiteye girme oranları karşılaştırılmaktadır¹⁷.

Araştırma sonunda adayın, kendi yeteneğini iyi tahmin etmiş ve tercihini de gözönüne almış ise, ilk sıralarda tercih ettiği programlara yerleştirilme olanağının arttığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmada, iki aşamalı bir sınavın uygulanması ile ilk aşamada elde edilen puanların adaylara bildirilmesinin ikinci aşamadaki puan olasılıklarını tahmin edebilmelerini ve daha bilinçli seçim yapmalarını sağlayacağı öne sürülmektedir.

Yıldız Kuzgun'un 1976-77 öğretim yılında Ankara'nın bir lisesinde gerçekleştirdiği "Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanıtmalarına Etkisi" adlı araştırmada, lise öğrencilerine mesleki rehberlik hizmeti verilmesinin, onların yetenek ve ilgilerine uygun meslekleri tanımlarının ne derece etkili olduğunu belirlemek amaçlanmıştır¹⁸. Deney ve kontrol gruplarından alınan bilgilerin değerlendirilmesi ile elde edilen sonuçlar şunlardır:(1) Rehberlik çalışmasının öğrencilerin farklı yeteneklerini ve bu yetenekle ilişkili meslekleri tanımakta etkili olduğu ; toplumda bilinen ve beğenilen mesleklerin ise gerekli yetenek ve ilgileri, rehberlik olmaksızın da tanıdığı ortaya çıkmıştır.(2) Çevrenin tercih ve beğenilerinden etkilenen öğrenciler genellikle yetenek ve ilgilerine uygun olmayan alanlara yönelmektedirler.(3) Öğrencilerin

liseyi bitirdikten sonra yükseköğretime devam etmekten başka seçenekleri olmaması, yükseköğretime girişin tek sınava bağlı oluşu gibi nedenlerle, mesleğe yönelme bir seçme değil, "kader ve tesadüf" olarak değerlendirilmektedir.(4) Rehberlik çalışmalarında kullanılan testler, bireylerin kendi yeteneklerini öğrenmelerine yardımcı olmuştur. Özellikle lise 1. sınıftan başlayan rehberlik çalışmalarının daha olumlu sonuçlar verdiği görülmüştür.

1.8.2. Kütüphanecilik Eğitimi ile ilgili Araştırmalar

Artukoğlu'nun 1962 de yaptığı bitirme tezi "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi"nde Türkiye'deki kurs, lise ve üniversite düzeyinde kütüphanecilik eğitimi anlatılmıştır¹⁹. Ayrıca çeşitli ülkelerin kütüphanecilik eğitimindeki usulleri verilerek, ülkemize uygulanabilecek yönleri tesbit edilmeye çalışılmıştır.

Sonuçta kütüphaneciliğin topluma tanıtımı, kütüphanecilik ve enformasyon bilimlerindeki gelişmelere göre kütüphanecilik bölümlerinin programlarını geliştirmesi konusunda öneriler verilmiştir.

Kum'un 1972 de doktora tezi olarak hazırladığı "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi" isimli çalışmada, Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi incelenerek, kütüphanecilerin daha iyi yetişmesini sağlamak, bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre ülkemize özgü bir kütüphanecilik eğitim programı geliştirmek amaçlanmıştır²⁰.

Kum'un araştırmada vardığı yargıya göre, üniversite öğretimini başladığı 1954 yılından bu yana kütüphaneciliğimizin sorunlarında belirli eksilme olmamış, bazı sorunların şekli değışmiş, bazılarının halledilmiş olmasına karşılık, yeni sorunlar bunların yerini almıştır. Bu sorunlar ise halk kütüphanelerinde yeterli hizmet verecek elemanların olmayışı, Milli Kütüphane Kanununun bulunmayışı, okul kütüphanelerinin eğitim sisteminde ihmal edilmesi, üniversite kütüphanelerinin yetersizliği gösterilmektedir. Ayrıca kütüphanecilik eğitiminde karşılaşılan zorluklar ve alınabilecek önlemler açıklanmıştır. Özellikle lisans-üstü eğitimin yararları anlatılmıştır.

Phyllis Lepon Erdoğan'ın 1977 de Hacettepe Üniversitesi'nde hazırladığı "Türkiye'de Kütüphanecilik Mezunlarının Uğraşları ve Statüleri" isimli doktora çalışmasında, mezunların çalışmalarını incelemek ve elde edilen sonuçların ışığında kütüphanecilik mesleğinin durumunu ve sorunlarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır²¹. Erdoğan'ın araştırmasının sonuçları şunlardır : (1) Üniversiteye başlarken, okumak istedikleri bilim dalı olarak kütüphanecilik, beşinci sırada iken araştırma sırasında birinci sıraya geçmiştir. (2) Kütüphaneciliği seçme nedenleri, istedikleri bilim dalına geçmek için yeterli giriş sınavı puanlarının olmayışı, sevdikleri bir kütüphanecinin etkisi ve şans eseri olarak belirlenmiştir. (3) Mezunlardan %20 sinin kütüphaneci bir yakınları olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu mezunlar üniversiteye girişte ve araştırma sırasında kütüphaneciliğe daha fazla ilgi göstermişlerdir. (4) Kütüphanecilik dışında çalışanların yarısı, bu alanda hiç iş aramadıklarını, diğer kısmı ise kütüphanecilikte iş bulamadıklarını ya da buldukları işi kabul etmediklerini bildirmişlerdir. (5) Araştırma sonunda kütüphanecilik dışında çalışan mezunların, aynı dönemdeki arkadaşlarına göre daha fazla ücret aldıklarını da saptamıştır.

Erdoğan, lise öğrencilerinin kütüphaneciliğe karşı ilgilerinin artması için orta dereceli okullarda tanıtıcı programların hazırlanmasını ; kütüphanecilerin ve öğrencilerin yakınlarına kütüphanecilik mesleğini tanıtmaya çalışmaları ve ülke şartlarına göre kütüphanecilik bölümü programlarının geliştirilmesini önermiştir.

Çalışma konusu ile yakından ilgili olan ve 1985 de bitirme tezi olarak Kemal Sevgisunar tarafından hazırlanan "Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin, Sosyal Durumları Mesleğe Yönelişleri ve Meslek Üzerine Düşünceleri" nde kütüphanecilik bölümlerindeki 3. ve 4. sınıf öğrencileri çalışmaya alınmıştır²². Araştırma sonuçları şunlardır: (1) Kütüphanecilikte çalışmayı düşünenlerin çoğunluğu uzun süre emek ve para karşılığında okudukları meslek ile ilgili işe girme zorunluluğu duymaktadırlar. (2) Kütüphaneciliğin seçiminde en çok tesadüfler rol oynamaktadır. Diğer bazı okullara göre düşük puanla öğrenci alması iyi eğitim almamış ya da aldığı eğitimi yeterince değerlendirmemiş

öğrencilerin bu bölümlere yığılmasına neden olmaktadır. (3)
Öğrencilerin meslekte çalışıp çalışmama konusunda bölümlere göre farklılık olmamasına rağmen kız/erkek grubunda farklılık vardır. Meslekte çalışmak istemeyenlerin okulu bitirmekteki amaçları, etiket, üniversite diplomasının getireceği statü gibi toplumsal güvenceler sağlamaktır.

I.BÖLÜMÜN DİPNOTLARI

1. Osman Ersoy, "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nün 15.yılı," Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 18,4,(1969) s.228.
2. Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler, Teknikler, Ankara : Hacettepe-Taş Kitapçılık Ltd.Şti, 1984, s.80.
3. Alaattin Kutsal-Zehra Muluk. Uygulamalı Temel İstatistik, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1972,ss.60-64.
4. A.Ferhan Oğuzkan, Eğitim Terimleri Sözlüğü, 2.bs., Ankara: TDK Yayınları, 1981, s.102.
5. a.y.
6. Library and Information Science Abstracts ,London: Library Association. 1969 -
7. Library Literature,New York: H.W.Wilson Co., 1936-
8. Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 1952-
9. Abdullah Savaşçı ve Nurten Eke, Türk Kütüphanecilik Bibliyografyası,Ankara: Güven Matbaası, 1976.
10. Türkiye Bibliyografyası, Ankara: Milli Kütüphane, 1928 -
11. Türkiye Makaleler Bibliyografyası, Ankara:Milli Kütüphane, 1952-

12. Journal of Education for Librarianship, State College :
Association for Library and Information Science Educa-
tion, 1960-
13. Kate Turabian, A Manual for Writers of Term Papers,
Theses and Dissertations, 4 th.ed., Chicago: Univ.of Chica-
go Press, 1973.
14. Niyazi Karasar, Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Ankara :
Hacettepe - Taş Kitapçılık Ltd.Şti. 1984.
15. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek
Lisans ve Doktora Tezleri Yazımı ve Basım. Yönergesi.
(Enstitü Kurulu'nun 17.2.1984 tarihli oturumunda kabul
edilmiştir. Metin teksirdir.)
16. Şefik Uysal, Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri, Birey-
sel ve Toplumsal Faktörlere Göre, Ankara: Yeni Desen Mat-
baası, 1970.
17. Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi,
Üniversitelerarası Seçme Sınavına Giren Adayların Yüksek-
öğretim Programlarını Tercihleri Üzerine Bir Araştırma.
Ankara: Meteksan Ltd.Şti, 1978.
18. Yıldız Kuzgun, Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek
ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımalarına Etkisi,
Ankara: Sevinç Matbaası, 1982.

19. Adil Artukoğlu, Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi, Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Ankara Üniversitesi, 1962.
20. İlhan Kum, Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 1972.
21. Phyllis Lepon Erdoğan, Türkiye'de Kütüphanecilik Mezunlarının Uğraşıları ve Statüleri, Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1977.
22. Kemal Sevgisunar, Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin Sosyal Durumları, Mesleğe Yönelişleri ve Meslek Üzerine Düşünceleri, Bitirme Tezi. Ankara Üniversitesi, 1985.

II. BÖLÜM

KÜTÜPHANECİLİK MESLEĞİ VE KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİ

Kütüphaneciliğin bir meslek ve bilim olup olmadığı konusu yurt dışında olduğu gibi Türkiye'de de uzun süredir tartışılmaktadır. Ancak üniversite kütüphanecilik bölümlerinin kurulup yaygınlaştığı ölçüde kütüphaneciliğin meslek olarak kabulü de artmaktadır.

Konuya açıklık getirmesi açısından meslek, bir mesleğin nitelikleri ve meslek seçimi nedir; Türkiye'de meslek seçimi nasıl yapılmaktadır kısaca anlatılmıştır.

2.1. Meslek ve Meslek Seçimi

Meslek, kişilerin belli bir eğitimle edindikleri ve hayatlarını kazanmak için sürdürdükleri düzenli ve kurallı faaliyetler bütünüdür¹. Bir mesleği, diğer iş ve uğraşlardan ayıran özellikler şöyle gruplanabilir²:

- Yerinde uygulamalar ve karar vermek için yeterli sorumluluğa sahip bilgi ve yetenek gerektirir.
- Mesleğe girecek öğrencilere sağlam bir bilgi temeline ulaştırarak eğitimi verir.
- Problemleri çözmeye yönelik pratik çalışmalar yapar. Öğretilen teknik ve bilgiler de problem çözümüne hizmet eder.
- Mesleğin amaçlarını gerçekleştirecek, mesleğe yeni başlayanlara ve öğrencilere rehberlik edecek bir kuruluşa sahip olmalıdır.

Çağımızda her alanda görülen gelişme mesleklerin de çeşitli uzmanlık alanlarına bölünmesine hatta bazı yeni bilim dallarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu durumda birey için önemli bir karar olan meslek seçimi sözkonusudur. "Meslek seçimi bireyin kendisine açık meslekleri, çeşitli yönleri ile değerlendirip, kendi ilgi ve yeteneklerine göre en iyi yapabileceğini düşündüğü faaliyetleri içeren ve kendisine en üst düzeyde doyum sağlayacağına inandığı birine yönelmesi" olarak kabul edilmektedir³.

Başarılı bir meslek hayatı ve öğrenimi için bireyin kendisine ait özellikler ile seçtiği mesleğin gerektirdiği etkinlikler birbirine uygun olmalıdır. Bireyin, zekası, özel yetenekleri, ilgi alanları ve kişiliği bireysel özelliklerdir. Bunlara uygun olarak mesleğin fonksiyonlarının gerektirdiği yetenekleri, eğitim ve çalışma şartlarını, gelecekteki durumunu, olumsuz yönlerini dikkate alarak seçim yapılmalıdır.

Ancak aile ve çevrenin etkisi, sosyo-ekonomik statü ve toplumun mesleklere verdikleri değerler bireyin kararını etkileyen diğer faktörlerdir⁴.

Ülkemizde, üniversite eğitimi gerektiren bir mesleğin seçimi ve öğrenimi, diğer bütün faktörlerle birlikte ÖSYS sistemine bağlıdır.

2.2. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınav Sistemi

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarına giriş ÖSYM tarafından düzenlenen seçme ve yerleştirme sınavlarında öğrencilerin aldıkları puanlar, ortaöğretim başarı puanları, yükseköğretim programlarını tercihleri ve bu programların kontenjanları ile koşullarına göre yapılır⁵.

ÖSYM, Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) ve Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) olmak üzere iki aşama halinde uygulanmaktadır.

Birinci aşama (ÖSS), sözel ve sayısal testlerden oluşur. Adaylar, sınavda aldıkları puana göre, en yüksek puanlı adaydan başlayarak sıralanır ve birinci adaydan itibaren, o yıl yükseköğretim programına alınabilecek toplam öğrenci sayısının yaklaşık iki katı aday ikinci aşamaya çağırılır. ÖYS, matematik, fen bilimleri, Türkçe, sosyal bilimler ve yabancı dil alanlarında adayların bilgi ve yeteneklerini ölçmektedir.

Yükseköğretim kurumları, hangi tür puanla, varsa ne gibi şartlarla ve ne kadar öğrenci kabul edeceklerini ÖSYM'ne

bildirirler. Yükseköğretim kuruluşları bunun dışında önlisans ve lisans öğrencisi almak veya ÖYS sonucu programına girmeye hak kazanan öğrenci kabul edip etmeme hakkına sahip değildirler.

Aday sahip olduğu niteliklere uyan, istediği üniversite ve bölümü seçme hakkına sahiptir. Ancak aday ÖSYS sistemine giren lisans ve ön lisans programlarından en çok 24 ünü seçerek ikinci sınavda bunları bildirir. Fakat , 24 tercih içinde lisans programlarından en çok 18 ini tercih edebilir, kalan 6 sını diğer program türünde seçmek zorundadır.

Adayın, tercihlerini, aynı zamanda bir meslek seçimi olduğunu da düşünerek en çok istediği programdan daha az istediği programa doğru yaptığı kabul edilir. ÖSYS'na giren adayların girmek istedikleri ve ÖSY'nda belirttikleri yükseköğretim programlarının düzeni ise tercih sıralaması olarak adlandırılır. Bu sıralama içindeki her bir programa, ÖSYM'ce "Tercih Sırası", kısaca " Tercih" denilmektedir⁶.

2.3. Kütüphanecilik Mesleği ve Eğitiminin Gelişimi

Kütüphaneciliğin, bir bilim ve meslek olduğu uzun süre tartışma konusu olmuş ve değişik görüşler ortaya atılmıştır. Özellikle 18. yüzyılın son çeyreğinden beri, kütüphaneciliğin "uygulamaları, yöntemleri, amaçları ve çeşitli teknikleriyle günlük kitaplık çalışmalarının bilimsel bir araştırma ve inceleme temelinde genel bir kütüphanecilik kuramına bağlanması zorunluluğu"

gittikçe daha fazla duyulmaya başlamıştır⁷. Bu zorunluluğun nedeni ise, basılı ürünlerin süreli ve önemli şekilde çoğalması, kitapları toplamak, sıraya koymak ve dağıtmak görevlerini daha karışık ve güç hale getirmesidir⁸.

19.yüzyılda değişik ve yeni bilim alanlarının gelişmesi, halkın eğitim seviyesinin yükselmesi, demokrasi kavramının ve ideallerinin yayılması, bir eğitim ve bilim kaynağı olarak kütüphanelere olan ilgiyi arttırmıştır. Böylece gelişen modern kütüphanecilik anlayışı, daha ileri ve çeşitli teknik bilgiye sahip olmayı gerektirmiştir. Kütüphaneci formasyonunun, çiraklık sisteminden çok muhtazam bir okul öğretimi ile daha etkili, uygun ve kolay kazanılabileceğini ortaya koymuştur⁹.

Bu amaçla, Amerikan kütüphaneciliğinin öncüsü olan Dewey, 1887 de sistemli ilk kütüphanecilik okulu olan Columbia Üniversitesi'ndeki "The School of Library Economy"nin kurulmasını sağlamıştır¹⁰. Böylece kütüphanelerin ve kütüphanecilik mesleğinin beşbin yıllık tarihine rağmen, kütüphaneciliğin bilim olarak üniversitede öğretimi ancak bir yüzyıl önce başlamış bulunmaktadır¹¹.

Amerikan kütüphanecilik eğitiminde önemli bir yeri olan 1923 deki Williamson Raporu'nda kütüphanecilik eğitiminde yeterli derleme sağlamadığı ve öğretim metodlarının değişmesi

gerektiğine değinilerek, kütüphanede yapılacak işlerin mesleki ve genel büro işleri olarak ayrılmasını; kütüphanecilik okullarında yalnız standardlaşmış mesleki derslerin verilmesini, kütüphanecilik okullarına üniversite mezunlarının alınmasını önermişti. Williamson'un önerileri, 1925 de yayınlanan "Minimum Standards for Library School", ile bir ölçüde gerçekleşmiş oldu¹².

Doktora eğitimi veren ilk okul, 1928 de Chicago Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü olmuştur. Bu okulda öğrencilerin, bilimsel davranış, genellikle kabul edilmiş kavramlar hakkında kritik bir ayırım yapabilme, problemleri çözebilme için tecrübeye dayanan bir tekniğe sahip olma yeteneklerini geliştirmeleri amaçlanmıştır¹³.

"Gelişmeler sonucu, kütüphanecinin sadece kitapları kaybolmaktan ve böceklerin tahribatından koruyan bir bekçi olduğu görüşü ortadan kalkarak, toplumun isteklerini karşılayacak, en değerli eserleri sağlayabilecek, okuyucularda onları okuma isteği yaratacak ve doğruya yöneltebilecek kolaylıklar gösterebilecek kişi" olarak tanımlanmıştır¹⁴.

19.yüzyılın ikinci yarısında başlayan toplumdaki bilgi patlaması, nüfus artışı ve teknolojik gelişmeler kütüphanecilik mesleğine yeni aşamalar getirmiştir. Nüfusun çoğalması, toplumdaki insangücü ile birlikte bilgi ve bilgi kaynağına olan ihtiyacın artmasına, aynı zamanda bilgi üretiminde patlamaya neden olmuştur.

Görülen diğer bir değişiklik ise kitapların yanısıra, süreli yayınlar , dokümanlar, mikroformlar, gör-ışit araçları, bilgisayarlar ve bilgi ağlarının , bilgi kaynağı olarak kütüphanelere girmiş hatta kitabın yerini almaya başlamış olmasıdır. Araştırma-geliştirme çalışmaları, bilgisayar ve bilgi işlem tekniklerinin gelişmesi, bunların kütüphanelerde kullanımı, kütüphanelerin sosyal durumlarını, fonksiyonlarını, organizasyonunu, depolama ve kayıt işlemlerini, kayıtlı bilgiye erişimini etkilemiş; dokümantasyon ve enformasyon gibi yeni kavramların gelişmesini de sağlamıştır¹⁵.

2.4. Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitiminin Gelişmesi

Ülkemizde kütüphanecilik eğitiminin gerek kurs gerekse üniversite düzeyinde başlaması ve gelişmesi daha önce ele alınarak, bu konuda ayrıntılı çalışmalar yapılmıştır. Burada konuya yalnız ana hatlarıyla değinilmesi uygun görülmüştür.

Türkiye'de kütüphanelerimizin ihtiyaç duyduğu" meslek formasyonuna sahip" elemanlar yetiştirilmesini amaçlayan çalışmalar, onun meslek olarak gelişimine paralel bir yol izlemiştir . Açılan kurslarla başlayan eğitim, Ankara ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölüm'lerinin kurulmasına temel teşkil etmiş ve kütüphanecilik bir eğitim standardına kavuşmuştur¹⁶.

Fehmi Ethem Karatay tarafından 1925 de İstanbul'da başlatılan kısa süreli ve iş başındaki elemanlara günlük işleri

için gerekli basit mesleki bilgiler vermeye yönelik çeşitli düzeylerdeki kurslar 1942 yılına kadar aralıklarla devam etmiştir. İlk devamlı kurs, Almanya'da kütüphanecilik eğitimi gören Adnan Ötüken'in gayretleriyle 1942 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde açılmış ve bir yıl sürmüştür. Tanınmış bir fakültede eğitimin sürdürülmesi kursa gösterilen ilgiyi arttırırken, diğer taraftan kütüphanecilik için bir üniversite ortamında eğitimin gereğine dikkat çekmiştir. 1952 ye kadar düzenli olarak süren ve birçok mezun veren kurs, bu tarihte Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmıştır.¹⁷

Türk kütüphanecilik eğitiminde, 1953 yılı önemli bir dönüm noktası olmuştur¹⁸. DTCF Dekanlığı ile Amerikan Kütüphanesi Müdiresi Mrs.Emily Dean ve Amerikan Ford Vakfı'nın çalışmaları sonucunda Kütüphanecilik Enstitüsü'nün kurulması gerçekleşmiş ve 1954/55 de öğretime başlamıştır.1961 yılına kadar Ford Vakfı, 1964 e kadar Fulbright Vakfı tarafından desteklenen Enstitü, daha sonra tamamen Türk öğretim elemanlarına devredilmiştir¹⁹.

Bugün A.Ü. D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü 226 öğrencisi ile lisans öğretimine devam etmekte, ayrıca lisans-üstü düzeyde öğretim de vermektedir²⁰.

İkinci olarak 1962 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Kütüphanecilik Bölümü'nün açılması için

çalışmalar başlatılmıştır. Bu bölüm Prof.Dr.Rudolf Juchhoff, Prof.Dr.Macit Gökberk ve Adnan Ötüken'in gayretleriyle 1964 de öğretime başlamıştır²¹. Bugün 260 öğrencisi bulunan bölümde, lisans-üstü düzeyde eğitim de verilmektedir²².

Üçüncü kütüphanecilik bölümü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde önce lisan-üstü düzeyde öğretime başlamış, 1974 de lisans öğrencileri de bölüme alınmıştır²³. Bugün 261 lisans öğrencisi olan bölümde, lisans-üstü eğitim de devam etmektedir²⁴.

2..5. Türkiye'de Kütüphanecilik Mesleğini ve Bölümlerini Tanıtın Kaynaklar.

Meslekleri tanıtan ve meslek seçiminde adaylara yardım eden bazı kuruluşlar bulunmaktadır. Bunlar, rehberlik merkezleri, yaygın eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri, mesleki eğitim okulları meslek kuruluşları, sanayi odaları, Devlet İstatistik Enstitüsü, meslekte çalışanlar, mevcut işler konusunda bilgi veren kaynaklar, özel ve resmi daire ya da kuruluşlara ait broşürlerdir²⁵.

Kütüphanecilik mesleğini ve bölümlerini tanıtan kaynaklar, kütüphanecilik bölümleri, Türk Kütüphaneciler Derneği, kütüphaneler ve kütüphaneciler, basın-yayın ve mesleki rehberlik kaynakları ile rehberlik çalışmaları olarak gruplandırılabiliriz.

Kütüphanecilik Bölümleri

Kütüphanecilik bölümleri, kütüphaneciliğin bir bilim dalı olarak eğitimini veren kuruluşlardır. Bilinçli ve istekli bir

meslek seçimi, kişinin çoğunlukla başarılı olmasını sağlar. Bu nedenle, kütüphaneciliği tanıtması, mesleğin gerektirdiği ilgi ve yeteneklere uygun adayların bölüme yöneltilmesi için, kütüphanecilik bölümü olarak herhangi bir çalışma olup olmadığı önemlidir. Bölüm başkanlarından alınan bilgiye göre, her üç kütüphanecilik bölümünde de, halen üniversite adaylarına yönelik bir tanıtma çalışması yapılmamaktadır²⁶.

Üniversite genelinde hazırlanan kataloglarda kütüphanecilik bölümleri de yer almaktadır. Ancak bu kaynakların üniversite adaylarına ulaşması çok sınırlı kalmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde öğretim üyeleri tarafından bir süre yürütülen tanıtma çalışması vardır. Kütüphane Haftası'nda liselerde, kütüphaneciliği tanıtan konferanslar ve konuşmalar olarak düzenlenen bu çalışmaya devam edilememiştir²⁷.

Bölümler eğitim vermekle görevli kuruluşlardır. Bu nedenle, mesleğin toplumda tanıtımından çok, öğrenimlerine devam eden öğrencilerin mesleğe olan ilgi ve sorumluluklarını arttırmaya çalışırlar. Bu açıdan özellikle birinci sınıftaki öğrencilerle, derslerde ve ders dışında iyi ilişkiler kurmak önem taşımaktadır²⁸.

Türk Kütüphaneciler Derneği

Derneğin tanıtım çalışmaları, Kütüphane Haftalarındaki çoğunlukla mesleki sorunlara yönelik olan toplantılar, konferans

ve seminerler aracılığı ile olmaktadır. Bunların yanısıra Derneğin yayını olan Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni ile az da olsa gazete ve dergilerde yayınlanan yazılar mesleğin tanıtılması açısından önemlidir²⁹.

Kütüphane ve Kütüphaneciler

Bir mesleğin etkili tanıtımı, o işin yürütüldüğü ortam ve işi yapan kişiler olabilir. Mesleğini benimsemiş, beğenilen ve başarılı bir kütüphanecinin çevresindeki kişilere mesleğini tanıtması, çağdaş uygulamalarla çalışan, fizik şartları iyi bir kütüphanenin, o çevredeki itibarı, tanıtım yönünden çok daha olumlu olmaktadır.

Basın-Yayın Araçları

Gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi çok sayıda kişiye aynı zamanda erişebilen araçlar tanıtım açısından büyük avantajlara sahiptir. Ancak basın-yayın araçları, genellikle Kütüphane Haftası'nda kısıtlı bir tanıtım yapmaktadır.

Lisedeki Rehberlik Çalışmaları ve Meslekleri Tanıtan Kaynaklar İlk ve ortaöğretim kurumlarının çoğunluğunda kütüphane hizmetlerinin verilmesinde ve tanıtılmasında yardımcı olacak "Kitaplık Kolu" kurulmuştur. Bu rehberlik kolunun hemen hemen bütün okullarda olmasına rağmen uygulamaları, çalışmaları, ve etkileri konusunda ayrıntılı bilgiler sağlanamamıştır.

Bir yükseköğretim programını seçme durumundaki gençlerin, seçenekler hakkında bilgilerinin yetersiz olması,

ülkemizde yükseköğretim programları ve bunlarla ilgili meslekler hakkında bilgi veren kaynakların azlığı ile buna duyulan ihtiyaç hissedilmeye başlamıştır³⁰.

Yıldız Kuzgun'un 1980 de hazırladığı "Üniversite Adaylarına Meslekleri Tanıtma Rehberi'nde kütüphaneciyi" kitap, dergi ve benzeri basılı malzemenin bir kütüphanede sistemli bir biçimde ve devamlı olarak saklanmasını sağlayan" kişi olarak tanımlamıştır. Bir kütüphanecinin yapacağı işlerin niteliklerine kısaca değinilmiş, başarılı bir kütüphanecide olması gereken özellikleri ise anadilini iyi konuşup yazması, en az bir yabancı dil bilmesi, algısal doğruluk, dikkatlilik olarak belirtmiştir. Ancak orta dereceli eğitim gören kişilerin de, kısa süreli hizmet içi eğitimden geçerek kütüphaneci olabileceğini söylemektedir³¹. Kütüphanecinin kapalı yerlerde ve genellikle sessiz bir ortamda, kütüphanenin tipine ve büyüklüğüne göre yalnız veya başka meslektaşları ile birlikte çalışacağını; gece ve tatillerde açık olan kütüphanelerde nöbet tutulacağını işaret etmektedir. Bu alanda insan gücü fazlası olmaması açısından iş bulma zorluğu olmadığı, ve genellikle Devlet Memurları Yasası'na göre çalıştıkları belirtilmiştir³².

Kuzgun, "kapalı bir yerde oldukça hareketsiz bir çalışmayı seven, düzenli ve dikkatli bir kimse bu meslekte doyum sağlayabilir" demektedir³³.

ÖSYM tarafından 1985 yılında Doç.Dr.Yıldız Kuzgun'a hazırlatılan "Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Adayları için, Üniversiteler Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi" bu konudaki diğer bir kaynaktır. Kaynakta, Türkiye'de yükseköğretimi yapılabilen bütün meslekler yer almıştır³⁴. Mesleğin tanımı, eğitimin süresi ve okutulan dersler, gereken nitelikler, mezunların kazandıkları ünvan ve yaptıkları işler, çalışma alanları, iş bulma olanakları ve kazanç durumu ana hatlarıyla verilmiştir. Ayrıca bahsedilen mesleğin eğitiminin hangi üniversitelerde verildiği, ne tür puanla öğrenci aldığı ve 1984 deki ÖYS'nda her bir bölümün tercih edilme oranı olan yüzdelik sırasıda kaynakta yer almıştır³⁵.

Kütüphanecilik bölümü için "İnsanlığın bilgi, fikir ve sanat ürünlerini toplayan, kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan kütüphanelerin, dokümantasyon ve enformasyon merkezlerinin kuruluş ve işleyişlerinde gerekli teori, yöntem ve teknikler konusunda eğitim ve araştırma yapar" denilmektedir. Rehberde ayrıca kütüphanecilik mesleğinin özellikleri, kütüphanecinin nitelikleri ve kütüphanecilik bölümlerine ilişkin bilgiler kısaca anlatılmaktadır³⁶.

Türkiye'de kütüphanecilik mesleğini ve eğitimini tanıtan kaynaklar içinde en fazla ÖSYS Kılavuzunun kullanıldığı belirlenmiştir. Elde edilen yabancı yayınların incelendiğinde ise kütüphanecilik okullarının özellikle kendi bünyelerinde tanıtım yollarının geliştirildiği, böylece istedikleri etkiyi kontrol etmekte oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca çoğunlukla lisans üstü eğitim yapılması mesleğin istekli ve bilinçli seçimini sağlamaktadır.

II.BÖLÜMÜN DİPNOTLARI

1. Yıldız Kuzgun (haz), Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Adayları için Üniversiteler Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi, Ankara : Meteksan Ltd.Şti, 1985, s.4.
2. C.Edward Carroll, The Professionalization of Education for Librarianship with Special Reference to the Years 1940-1960, Metuchen, N.J. Scarecrow Press, Inc., 1970, s.9.
3. Kuzgun, a.g.e.;Yıldız Kuzgun,Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yeternek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımalarına Etkisi,Ankara: Sevinç Matbaası, 1982, s.1.
4. Şefik Uysal, Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri, Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre, Ankara : Yeni Desen Matbaası, 1970, s.4 ; Hüseyin Aktuğ,"Mesleki Rehberlik", Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi, 26, 302 (1978): ss.22-25 ; Yıldız Kuzgun, Üniversite Adaylarına Meslekleri Tanıtma Rehberi, Ankara : Tekişik Matbaası, 1980, ss. 2-5 ; Kadir Bayraktar, "Türkiye'de Meslek Seçimi" Türkiye İktisat Gazetesi, 25, 1447 (1981) : ss. 5-6 ; Mehmet Akif Ergunalp, Okul ve Meslek Seçimi, Başarının Sırları, İstanbul : Türdav Baskı Tesisleri, 1982, ss. 7-9.
5. Kuzgun, y.a.g.e. s.14.

6. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı 1985 Kılavuzu, Ankara : Meteksan Ltd. Şti. 1984, ss. 2-7.
7. Jale Baysal, Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler, İstanbul : Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1982, s.20.
8. J.Periam Danton, Kütüphanecilerin Yetiştirilmesi, Çev. Behire Balkan, Ankara : UNESCO, 1966, s.12.
9. a.y.
10. Carl M.White, The Origins of the American Library School, New York : Scarecrow Press, 1961, Aktaran : C.Edward Carroll, The Professionalization of Education for Librarianship with Special Reference to the Years 1940-1960. Metuchen, N.J. : Scarecrow Press, 1970, ss. 13-17.
11. Osman Ersoy, "Ankara Üniversitesi DTCF Kütüphanecilik Bölümü'nün Onbeş Yılı", Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 18,4 (1969): s. 228 .
12. Carroll, a.g.e. ss. 37-38.
13. İlhan Kum, Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 1972, s.23.
14. Melvil Dewey, "Meslek Olarak Kütüphanecilik" Çev. Osman Ersoy, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 7, 3/4 (1958): s.1-2 .

15. Adil Artukoğlu, "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitime Genel Bakış" Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 28, 1/2 (1979): s.10 ; C.C.Aguolu, "The Future of Education for Librarianship in Nigeria ; Problems and Expectations" Libri, 35,3. (1985): ss. 260-262 .
16. Necmettin Sefercioğlu, "Kütüphaneciliğimizin Bazı Meseleleri" Kütüphanecilik, 2, (1973): s.3 .
17. Artukoğlu, y.a.g.e. s.4.
18. "Kütüphanecilik Eğitiminde Onbeş Yıl", Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 18,3 (1969): s.149.
19. Osman Ersoy ve Berrin U.Yurdadoğ, "Education for Librarianship Abroad in Selected Countries : Turkey", Library Trends 12.2. (1963); s.208 ; Ersoy, y.a.g.e. s.228 .
20. Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nden alınan bilgi .
21. Artukoğlu, y.a.g.e. s.6 .
22. Jale Baysal, İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı ile yapılan görüşme, İstanbul : 25 Kasım 1985 .
23. İlhan Kum, "Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde Yürütölen Lisans Programı", Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 28,4 (1979)s.171.
24. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nden alınan bilgi .

25. Ergunalp, y.a.g.e. s.9.
26. Baysal, a.g.g. ; İlhan Kum, Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı ile yapılan görüşme, Ankara:5 Ocak 1986 ; Osman Ersoy, Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı ile yapılan görüşme, Ankara:6 Ocak 1986.
27. İrfan Çakın, Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Öğretim Üyesi ile yapılan görüşme, Ankara: 5 Ocak 1986.
28. Çakın, a.g.g. ; Ersoy, a.g.g.
29. Necmettin Sefercioğlu, Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı ile "Kütüphanecilik Eğitim" konulu görüşme, Ankara: 10 Ocak 1986.
30. Altan Günalp, "Sunuş", Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Adayları için Üniversiteler Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi, Yıldız Kuzgun (haz), Ankara : Meteksan Ltd. Şti., 1985.
31. Yıldız Kuzgun, Üniversite Adaylarına Meslekleri Tanıtma Rehberi, Ankara: Tekişik Matbaası, 1980, s.104 .
32. a.y.
33. Kuzgun, (haz), y.a.g.e. ss 3-8.
34. a.y.
35. a.y. s.167 .

III. BÖLÜM
KÜTÜPHANECİLİK ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ DÜŞÜNCELERİ
(BULGULAR VE DEĞERLENDİRME)

Kütüphanecilik mesleğine girmek için, geniş bir genel kültür, kitap ve okuma sevgisi, insanlarla iyi ilişkiler kurma ve onlara yardım etme isteği ile dikkatlilik ve düzenlilik genellikle temel nitelikler olarak kabul edilmektedir.

Türkiye'de meslek seçimini etkileyen ÖSYS sistemi ile kütüphanecilikte çağdaş uygulama alanlarının yaygınlığının yetersizliği nedeniyle gereği gibi tanımaması, kütüphanecilik bölümlerinin üniversite adayları tarafından bilinçli ve istekli biçimde seçimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmanın verileri, üç Kütüphanecilik Bölümündeki 1. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan anket ile sağlanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde ki (khi) kare testi yapılmıştır.

Bu bölümde, öğrencilerin mesleklerini tanıma ve seçmelerine ilişkin görüşleri ile bu görüşlere ilişkin değerlendirmeler yer almıştır.

3.1. Kütüphanecilik Öğrencileri Ve Ankete Katılanlar

Araştırma kapsamına alınan kütüphanecilik bölümlerindeki lisans öğrencilerinin sayısı ve toplam sayıya oranları, 1984-85 akademik yılında Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (A.Ü. K.)'nde 213 (%30.7); Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (H.Ü. K.B) nde 260 (%34.6); 1985-86 akademik yılında İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü (İ.Ü. K.B.)'nde 261 (% 34.7) öğrenci olmak üzere toplam 752 dir. Öğrencilerin %29.9 u (225 öğrenci) 1.sınıf, % 18.9 u (142 öğrenci) 4.sınıftadır. Araştırma evreni toplam öğrenci sayısının % 48.8 i (367 öğrenci) olarak belirlenmiştir. Bu grubun % 33 ü (121 öğrenci) A.Ü. K.B.' nde, % 36 sı (132 öğrenci) İ.Ü. K.B.'nde, % 31 i (114 öğrenci) H.Ü. K.B.'ndedir.

Kütüphanecilik bölümlerindeki toplam öğrenci sayıları ve araştırma evrenine giren öğrenci sayısı kendi aralarında belirgin bir ayrılık göstermemektedir. Çalışma için, öğrencilerin birinci dördüncü sınıf öğrencisi olması önem taşımaktadır. Bu nedenle İ.Ü. K.B.'nün bir sonraki akademik yıl içinde araştırmaya katılmasının sonucu etkilemeyeceği düşünülmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin % 37.5 i (111 öğrenci) A.Ü. K.B.'nden, % 37.2 si (110 öğrenci) İ.Ü. K.B.'nden, % 25.3 ü (75 öğrenci) H.Ü. K.B.'ndendir. Toplam öğrenci sayısının % 62.8 i (186 öğrenci) 1. sınıfta, % 37.2 si (110 öğrenci) 4. sınıftadır (TABLO 1.1).

TABLO 1.1. Ankete Katılan Bölümlerin 1. ve 4. Sınıf Öğrencileri

	A.Ü K.B	İ.Ü K.B	H.Ü K.B	TOPLAM
1. Sınıf (%)	71 (38.2)	72 (38.7)	43 (23.1)	186 (100)
4. Sınıf (%)	40 (36.4)	38 (34.5)	32 (29.1)	110 (100)
Toplam (%)	111 (37.5)	110 (37.2)	75 (25.3)	296 (100)

"Araştırmaya katılan öğrenciler arasında bölümler" ve sınıflara göre anlamlı bir farklılık yoktur" hipotezi sınırında : $\alpha = 0.05$, $SD = 2$, $X_T^2 = 5.991$, $X_H^2 = 1.3004$ olduğundan seçilen grubun hemojen bir dağılım gösterdiği söylenebilir.

TABLO 1.1'de görüldüğü gibi birinci sınıf öğrencilerinin sayısının her üç bölümde de daha fazla olması, arttırılan öğrenci kontenjanı ile açıklanabilir. Ayrıca, öğrenimlerinin ilk yılından itibaren çeşitli sebeplerle bölümü bırakan öğrenciler üst sınıflarda sayının azalmasına neden olabilmektedir.

Araştırmaya katılan kız ve erkeklerin sayıları ile yüzdeleri, bölümlere göre TABLO 1.2'de sınıflara göre TABLO 1.3'de yer almaktadır.

*Araştırmaya katılan A.Ü. K.B., İ.Ü. K.B. ve H.Ü. K.B. leri kısaca "bölümler" olarak adlandırılmıştır.

TABLO 1.2 Bölümlerdeki Kız ve Erkek Öğrenciler

	A.Ü. K.B	İ.Ü. K.B.	H.Ü. K.B.	TOPLAM
Kız (%)	55 (33.2)	69 (41.8)	43 (26)	165 (100)
Erkek (%)	56 (42.7)	41 (31.3)	32 (24.4)	131 (100)
Toplam (%)	111 (37.5)	110 (32.2)	75 (25.3)	296 (100)

TABLO 1.3 Sınıflara Göre Kız ve Erkek Öğrenciler

	Kız (%)	Erkek (%)	Toplam (%)
1.Sınıf	107 (57.5)	79 (42.5)	186 (62.8)
4.Sınıf	58 (52.7)	52 (47.3)	110 (37.2)
Toplam	165 (100)	131 (100)	296 (100)

"Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler arasında bölümlere ve sınıflara göre anlamlı bir ayrılık yoktur" hipotezi:

Bölmelerde : $\alpha = 0.05, SD = 2, X_T^2 = 5.991, X_H^2 = 3.1997$;
 Sınıflarda : $\alpha = 0.05, SD = 1, X_T^2 = 3.841, X_H^2 = 0.5279$ olduğundan önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Kütüphanecilik mesleğinin genellikle kadınlar tarafından seçildiği bilinmektedir. Ancak araştırmanın verilerine göre, bölümlerde ve sınıflardaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durumda kız öğrenciler kadar erkek öğrencilerin de kütüphaneciliğe ilgi duymaya başladıkları söylenebilir. Ayrıca kız ve erkek adayların aynı giriş sınavına girmesi, aynı değerlendirmeden geçmeleri de diğer bir etkidir.

3.2 Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Kütüphanecilik Bilgileri

Öğrencilerin bu bölüme girmeden önceki, kütüphanecilik bilgilerinin düzeyi ve nereden öğrendikleri TABLO 2.1'de gösterilmektedir.

TABLO 2.1 Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Bilgileri

C E V A P L A R	Cevap Sayısı	Yüzdesi
Çevre Kütüphanelerden Yararlananlar	103	34.8
Tanıdığı Kütüphanecilerden Bilgi Alanlar	43	14.5
Kütüphanecilik Bölümünün Adını Duyanlar	106	38.8
Kütüphanecilik Eğitimi Olduğunu Bilmeyenler	44	14.9
T O P L A M	296	100

"Çevredeki kütüphanelerden yararlanan, kütüphaneci tanıdıkları olanlar veya kütüphanecilik bölümünün adını duyanları, kütüphanecilik hakkında az çok bilgisi olan kimseler olarak kabul edebiliriz. Bu öğrencilerin oranı % 85.1 (252 öğrenci) kütüphanecilik eğitimi yapıldığını bilmeyen grup ise % 14.9 (44 öğrenci)'dur.

TABLO 2.2 Kütüphanecilik Bölümüne Girmeden Önceki Bilgileri

	Çevre kütüphanelerden yararlananlar (%)	Tanıdığı kütüphanecilerden bilgi alanlar (%)	Kütüphanecilik bölümünün adını duyanlar (%)	Kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenler (%)	TOPLAM (%)
1.Sınıf	73 (70.9)	30 (69.8)	70 (66)	13 (29.5)	186 (62.8)
4.Sınıf	30 (29.1)	13 (30.2)	36 (34)	31 (70.5)	110 (37.2)
TOPLAM	103 (100)	43 (100)	106 (100)	44 (100)	296 (100)

"Öğrencilerin kütüphanecilik bölümüne girmeden önceki bilgileri arasında bölümlere, sınıflara ve cinsiyete göre anlamlı bir fark yoktur" hipotezini sınıadığımızda :

Bölümlerde α : = 0.05, SD = 6, X_T^2 = 12.59, X_H^2 = 10.947 ;

Sınıflarda α : = 0.05, SD = 3, X_T^2 = 7.815 X_H^2 = 26.841 ;

Kız/Erkek grubunda α : = 0.05, SD = 3, X_T^2 = 7.815 X_H^2 = 6.057 oldu-

ğundan bölümlere ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık

yokken, sınıflarda farklılık bulunmuştur. Buna yol açan "kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmiyordum" seçeneğini çıkartarak tekrar sınıadığımızda ki kare, $\alpha = 0.05$, $SD = 2$, $X_T^2 = 5.991$, $X_H^2 = 0.577$ olarak hesaplanmış ve diğer seçenekler arasında farklılığın kalmadığı görülmüştür.

Kütüphaneler ve kütüphaneciler mesleği tanıtan etkili araçlardandır. Verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 49.3 ünün (146 öğrenci), bölüme girmeden önce çevrelerindeki kütüphaneler veya tanıdıkları kütüphaneciler aracılığı ile bilgi edindikleri anlaşılmaktadır. Kütüphanecilik bölümünün en azından adını duyanların oranı ise % 38.8 (106 öğrenci)'dir. Bu durumda öğrencilerin çoğunluğunun kütüphanecilik hakkında az çok bilgi sahibi olarak bu bölümü tercih ettiklerini söyleyebiliriz.(TABLO 2.1)

1. ve 4. sınıfların kütüphanecilik bölümüne girmeden önceki bilgilerine baktığımızda, belirgin ayrılığın "kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenler" grubunda olduğu görülmektedir. (TABLO 2.2) Bu gruptaki, şu anda 4. sınıfta olan öğrenciler % 70.5 (31 öğrenci), 1. sınıfta olanlar ise % 29.5 (13 öğrenci) oranındadır. Kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenlerin oranı 1. sınıfta azalmasına rağmen, çevre kütüphanelerden yararlananlar, tanıdığı kütüphanecilerden bilgi alanlar ve kütüphanecilik bölümünün adını duymuş olanların oranı ise artmaktadır. 1981/82- 1984/85 arasındaki dönem bu mesleğin

gelişimi ve tanıtımı açısından oldukça kısa sayılabilir. Buna rağmen görülen bu değişiklik, her geçen gün kütüphanecilik eğitiminden haberi olmayanların azalırken, kütüphaneciliğe ve kütüphanelere olan ilginin arttığını düşündürmektedir.

3.3. Kütüphanecilik Bölümünü Tanıtan Kaynaklar

Kütüphanecilik bölümünü üniversite adaylarına tanıtan kaynakların neler olduğunu belirtmek amacıyla, öğrencilere "kütüphanecilik bölümünün varlığını nasıl öğrendiniz?" sorusu yöneltilmişti.

Öğrencilerin % 48.3 ü (143 öğrenci) bu bölümü çeşitli kaynaklardan öğrendiklerin, % 51.7 si (153 öğrenci) ise, ÖSYS Kılavuzunda gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısından fazlasının kaynak olarak ÖSYS Kılavuzunu göstermeleri, diğer tanıtıcı kaynaklarla arasında önemli bir farklılık yaratmaktadır. Bu soruya verilen cevaplar TABLO 3.1'de yer almaktadır.

TABLO 3 .1 Öğrencilerin Kütüphanecilik Bölümlerini Tanıdıkları Kaynaklar.

K A Y N A K L A R	Cevap Sayısı	Yüzdesi
ÖSYS Kılavuzu	153	51.7
Mesleki Rehberlik Kaynakları	23	7.8
Başın-Yayın Araçları	18	6.1
Kütüphaneciler *	81	27.3
Lisedeki Rehberlik Çalışmaları	15	5.1
Diğer	6	2
T O P L A M	296	100

* Bu seçenek, kütüphanecilik öğrencileri ve kütüphanecileri kapsamaktadır.

"Bölümler, sınıflar ve kız/erkek grupları açısından kütüphanecilik bölümünü tanıdıkları kaynaklar arasında anlamlı bir farklılık yoktur."

Bölümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD = 10$, $\chi^2_T = 18.31$, $\chi^2_H = 4.0697$ olduğundan anlamlı bir fark olmadığı kabul edilir.

TABLO 3.2: Öğrencilerin Kütüphanecilik Bölümünü Öğrendikleri Kaynaklar (Sınıflara Göre)

	ÖSYS Kılavzu (%)	Mesleki Rehberlik Kaynakları (%)	Basın Yayın Araçları (%)	Kütüphaneler (%)	Lisedeki Rehberlik Çalışması (%)	Diğer* (%)	TOPLAM (%)
1. Sınıf	86 (56.2)	23 (100)	10 (55.6)	52 (61.2)	11 (73.3)	4 (66.7)	186 (62.8)
4. Sınıf	67 (48.8)	-	8 (44.4)	29 (35.8)	4 (26.7)	2 (33.3)	110 (37.2)
TOPLAM	153 (100)	23 (100)	18 (100)	81 (100)	15 (100)	6 (100)	296 (100)

* Diğer seçeneği tercihlerini yanlış kodlayanlar, veya başkasına yaptıranlar tarafından işaretlenmiştir.

TABLO 3.2'deki verilere göre, sınıflarda : $\alpha = 0.05$, $SD = 5$, $\chi^2_T = 11.07$, $\chi^2_H = 18.9795$ olduğundan farklılık olduğu görülmektedir.

Buna neden olan "mesleki rehberlik kaynaklarından" seçeneği çıkarılarak tekrar ki kare bulunduğunda : $\alpha = 0.05$, $SD = 3$, $\chi^2_T = 7.815$, $\chi^2_H = 2.8212$ olduğundan kalan gruplar arasındaki fark önemsizdir.

Hipotezimiz bu kez kız/erkek grubunda sınındığında :
 $\alpha = 0.05$, $SD = 5$, $x_T^2 = 11.07$, $x_H^2 = 9.873$ olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğrencilerin önceki kütüphanecilik bilgilerini dikkate alarak kütüphanecilik bölümünün varlığını öğrendikleri kaynaklar arasındaki ilişki TABLO 3.3'de gösterilmiştir.

Kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenler grubunun, % 79.5 i (35 öğrenci) ÖSYS Kılavuzundan öğrendiklerini bildirmiş, % 9 u (4 öğrenci) "diğer" seçeneğini işaretlemiştir. Bunlar tercihlerini yanlış kodladıklarını veya başkasının yaptığını açıklamışlardır. Kalan % 9 u (toplam 4 öğrenci) diğer dört kaynağı göstermiştir.

TABLO 3.3 Önceki Kütüphanecilik Bilgilerine Göre Kütüphanecilik Bölümünü Öğrendikleri Kaynaklar

	ÖSYS Kılavuzu (%)	Mesleki Rehberlik Kaynakları (%)	Basın Yayın (%)	Kütüpha- neciler (%)	Lisedeki Rehberlik Çalışmaları (%)	Diğer (%)	Toplam (%)
Çevredeki Kütüphanelerden	65 (42.5)	10 (43.5)	6 (33.3)	16 (19.8)	6 (40.1)	-	103 (34.8)
Tanıdık Kütüp- hanecilerden	5 (3.3)	3 (13.0)	1 (5.6)	32 (39.5)	2 (13.3)	-	43 (14.5)
Kütüphanecilik Bölümünün Adını Duyanlar	48 (31.4)	9 (39.1)	10 (55.5)	32 (39.5)	5 (33.3)	2 (33.3)	106 (35.8)
Kütüphanecilik Eğitimi Olduğunu Bilmeyenler	35 (22.8)	1 (4.4)	1 (5.6)	1 (1.2)	2 (13.3)	4 (66.7)	44 (14.9)
T O P L A M	153 (100)	23 (100)	18 (100)	81 (100)	15 (100)	6 (100)	296 (100)

Öğrencilerin kütüphanecilik bölümlerini tanıdıkları kaynakların bir değerlendirmesi yapıldığında, bu kaynaklar arasında en fazla etkili olan ÖSYS Kılavuzudur (% 51.7). Öğrencilerin ÖSYS'dan önce çoğunlukla seçebilecekleri meslekleri ciddi olarak düşünmedikleri veya meslekleri toplu halde sıralayan bir kaynağın olmaması nedeniyle birçok yükseköğretim programına ÖSYS Kılavuzunda rastladıkları söylenebilir.(Bakınız TABLO 3.1)

İkinci derecede önemli olan tanıtım biçimi kütüphaneciler ve kütüphanecilik öğrencileri aracılığı ile olmaktadır. Bu grup tablolar da "kütüphaneciler" olarak yer almaktadır. (% 27.3) Mesleğini benimsemiş, işinde istekle çalışan ve etrafındakilere mesleğinin gerekliliğini kabul ettirebilen, çevresi ile iyi ilişkiler içinde olan, sevilen bir kişi, mesleğinin en iyi ve gerçek biçimde tanıtımını yapmış olacaktır. Kütüphanecilik öğrencilerinin de, üniversite adaylarına en yakın olabilen grup olması açısından tanıtımda bilinçli veya bilinçsiz rol oynayacakları söylenebilir. Bu yol ise, adayın mesleğin olumlu ve olumsuz yanlarını görmesini sağlayabilecek bir yaklaşımdır. Çevresinde mesleğin zorluklarını görmesine rağmen bu alana ilgi duyması, mesleği seçmesi ilerdeki öğreniminde ve çalışma hayatında başarılı olmasında etkili olabilecektir.

Öğrencilerin kütüphanecilik bölümünü öğrendikleri kaynaklar açısından her iki sınıfta da ÖSYS Kılavuzu yine birinci derece, kütüphaneciler ikinci derecede yer almaktadır.

ÖSYS Kılavuzu ve basın-yayın araçları seçeneğini işaretleyenlerin sınıflara göre farkının önemli derecede ayrılık göstermediği anlaşılmaktadır. "Kütüphaneciler" ve "lisedeki rehberlik çalışması" seçeneklerinde anlamlı bir fark olmamasına rağmen 1. sınıfta sayı ve oranın yüksekliği göze çarpmaktadır. Bu fark kütüphanecilerin ve kütüphanecilik öğrencilerinin yıllara göre sayılarının artışı ile açıklanabilir.

TABLO 3.2.'de görüldüğü gibi "mesleki rehberlik kaynakları" seçeneği 1. sınıf öğrencileri tarafından işaretlenmiştir. Bunun nedeni, 4. sınıf öğrencilerinin, üniversiteye girdikleri yıllarda bu tip kaynakların hazırlanmamış olmasına bağlanabilir.

Bir mesleğin gelişmesi açısından 3-4 yıllık bir süre oldukça kısadır. Bu nedenle hemen göze çarpan bir ilerleme olacağı düşünülmemesi yerinde olur. Ancak TABLO 3.2.'de görüldüğü gibi kütüphanecilerin mesleklerini tanıtmadaki katkılarının ve rehberlik çalışmalarının artışı, kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenlerin azalması bu görüşü doğrular niteliktedir.

Öğrencilerin bölüme girmeden önceki bilgileri, kütüphanecilik, bölümünü tanıdıkları kaynak ile karşılaştırıldığında, kütüphaneci tanıdıkları olanların % 74.4 ünün (32 öğrenci) kaynak olarak da kütüphanecileri belirttikleri görülmektedir. (TABLO 3.2.) Kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyenlerin % 79.5 i (35 öğrenci) ise kaynak olarak ÖSYS Kılavuzunu göstermektedir. Bu da öğrencinin kütüphanecilik bölümüne ilk defa ÖSYS'na gireceği zaman kılavuzda rastladığını ortaya koymaktadır.

3.4. Öğrencilerin Tercih Sıralaması

Öğrencilere, üniversiteye girmeye hak kazandıkları ÖSYS'nde halen okudukları bölümü kaçınıcı derecede tercih ettikleri sorulmuştur. Cevaplar 18 tercih gözönüne alınarak üst, orta, alt düzeyde tercihler olarak üç gruba ayrılmıştır. Tercihlerini bilmeyenler veya hatırlamayanlar "diğer" grubunda toplanmıştır. Öğrencilerin tercih sıralaması, bölümlere ve sınıflara göre sırasıyla TABLO 4.1. ve 4.2.'de verilmiştir.

TABLO 4.1 : Öğrencilerin Tercih Sıralaması (Bölümlere göre)

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Diğer (%)	Toplam (%)
A.Ü. K.B.	28 (50)	47 (46.1)	34 (27.2)	2 (15.4)	111 (37.5)
I.Ü. K.B.	13 (23.2)	32 (31.4)	58 (46.4)	7 (53.8)	110 (37.2)
H.Ü. K.B.	15 (26.8)	23 (22.5)	33 (26.4)	4 (30.8)	75 (25.3)
TOPLAM	56 (100)	102 (100)	125 (100)	13 (100)	296 (100)

TABLO 4.2: Öğrencilerin Tercih Sıralaması (Sınıflara Göre)

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Diğer (%)	Toplam (%)
1. Sınıf	33 (58.9)	67 (65.7)	77 (61.6)	9 (69.2)	186 (62.8)
4. Sınıf	23 (41.1)	35 (34.3)	48 (38.4)	4 (30.8)	110 (37.2)
Toplam	56 (100)	102 (100)	125 (100)	13 (100)	296 (100)

"Öğrencilerin kütüphanecilik bölümlerini tercih sıraları, bölümlere ve sınıflara göre farklılık göstermemektedir" hipotezi :

Bölümlerde : $\alpha = 0.05, SD = 6, x_T^2 = 12.59, x_H^2 = 18.5682;$

Sınıflarda : $\alpha = 0.05, SD = 3, x_T^2 = 7.815, x_H^2 = 1.9358 ;$

olduğundan bölümlere göre farklılığın önemli, sınıflara göre ise önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Kütüphanecilik bölümüne girmeden önceki bilgilerinin ÖSYS'deki kütüphaneciliği tercih sıralamalarını ne ölçüde etkilediği yüzdeleriyle TABLO 4.3'de verilmiştir."Öğrencilerin kütüphanecilik hakkındaki önceki bilgileri, onların tercih sıralamalarını anlamlı bir ölçüde etkilememiştir" hipotezi: $\alpha = 0.05, SD = 9, x_T^2 = 16.92, x_H^2 = 15.9446$ olduğundan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

TABLO 4.3 : Öğrencilerin Önceki Bilgilerinin Tercih Sıralamasına Etkisi.

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Diğer (%)	Toplam (%)
Çevre Kütüphanelerden	22 (39.4)	35 (34.3)	42 (33.6)	4 (30.8)	103 (34.8)
Tanıdık Kütüphanecilerden	11 (19.6)	20 (19.6)	11 (8.8)	1 (7.7)	43 (14.5)
Kütüphanecilik Bölümünün Adını Duyanlar	18 (32.1)	37 (36.3)	48 (38.4)	3 (23.1)	106 (35.8)
Kütüphanecilik Eğitimi Olduğunu Bilmeyenler	5 (8.9)	10 (9.8)	24 (19.2)	5 (38.5)	44 (14.9)
TOPLAM	56 (100)	102 (100)	125 (100)	13 (100)	296 (100)

Öğrencilerin kütüphanecilik bölümünü tercih sıralamalarına ilişkin değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin % 18.9 u (56 öğrenci) kütüphanecilik bölümünü ilk altı sırada tercih ederken, % 34.5 i (102 öğrenci) 7-12 tercih grubunda, %42.2 si (125 öğrenci) ise 13-18 arasında tercihlerini sıralamışlardır. Yaptığı tercih sıralamasını hatırlamayanların oranı ise % 4.4 dür. (13 öğrenci). Görüldüğü gibi grupların sayıları ve yüzdeleri üstten alt sıralara doğru artmaktadır. Kütüphanecilik bölümlerinin çoğunlukla eşit ağırlıklı puanla öğrenci alması ve bölümün bütün yüksek öğretim programları içinde tercih edilme yüzdesinin* fazla yüksek olmaması, tercihlerinin alt sıralara doğru yoğunlaşmasına neden olduğu söylenebilir.

Tercihlerin bölümlere göre farklılık gösterdiği yapılan hesaplamalardan anlaşılmaktadır. TABLO 4.1 de görüldüğü gibi tercihleri 1-6 arasında olanların %50 si (28 öğrenci), 7-12 tercih grubundakilerin % 46.1 i (47 öğrenci) A.Ü. K.B'nde; tercihleri 13-18 olanların ise %46.4 ü (58 öğrenci) İ.Ü. K.B.'nde toplanmaktadır.

A.Ü.K.B'nün diğerlerine göre üst sıralarda tercih edilmesi, 30 yıllık bir geçmişe sahip olması nedeniyle daha çok tanınması ile açıklanabilir.

Sınıflara göre tercih sıralarının önemli bir farklılık

* 1984 ÖYS'da Kütüphanecilik Bölümlerinin yüzdelik sıraları, İ.Ü. K.B. (34); H.Ü. K.B.(36); A.Ü. K.B.(37) dir.

göstermemesini, bir meslek olarak kütüphaneciliğin toplumdaki statüsü ile ÖSYS sınavında yıllara göre çok az değişiklik olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Önceki bilgileri ile tercih sıralamaları karşılaştırıldığında 1-6 tercih grubunda, çevre kütüphanelerden yararlananların oranının % 39.4(22 öğrenci) olduğu görülmektedir. Bu durum kütüphanelerin çevrelerine verdikleri hizmetin tanıtımdaki önemini ortaya çıkartmaktadır.Doğal olarak kişiler, en iyi bildikleri, tanıdıkları ve beğendikleri mesleklere yöneleceklerdir. Çevresinde çağdaş kütüphanecilik hizmeti olmayan veya hiç kütüphaneden yararlanmamış bir kişinin, kütüphanecilik mesleği de ilgisini çekmeyecektir.

Kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyen öğrencilerden % 54.5i (24 öğrenci) 13-18 arasında tercihlerini sıralamışlardır. Bu da, bu gruptaki öğrencilerin özellikle alt sıralardaki tercihlerini, daha üstteki tercihlerine gireceklerini umarak, fazla düşünmeden yaptıklarını ortaya koymaktadır. (Bakınız TABLO 4.3)

3.5. Diğer Kütüphanecilik Bölümlerinin Tercih Edilme Durumu

Öğrencilerin halen buldukları kütüphanecilik bölümünden başka, diğerlerini de tercih sıralamalarına alıp almadıkları ve tercih etmişlerse hangi üniversiteyi tercih ettikleri sorulmuştur. Bazı öğrenciler diğer iki üniversiteyi de tercih ettiklerini bildirdikleri için cevap sayısı 305 dir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar, yüzdeleri ile tercih edilen diğer kütüphanecilik bölümleri TABLO 5.1'da görülmektedir.

TABLO 5.1. Diğer Kütüphanecilik Bölümlerinin Tercih Edilme Sayıları ve Yüzdeleri

Tercih Etme Durumu	Cevap Sayısı	Yüzdesi
Başka Kütüphanecilik Bölümünü tercih etmeyenler	265	86.9
A.Ü. K.B.'nü tercih edenler	19	6.2
İ.Ü. K.B.'nü tercih edenler	11	3.6
H.Ü. K.B.'nü tercih edenler	10	3.3
TOPLAM	305	100

Diğer kütüphanecilik bölümlerini de tercih eden 40 öğrencinin üniversitelere göre dağılımı şöyledir:

A.Ü. K.B.'nden 13 öğrenci (%32.5);

İ.Ü. K.B.'nden 5 öğrenci (%12.5);

H.Ü. K.B.'nden 22 öğrenci (%55).

1. Sınıftaki 27 öğrenci (%67.5); 4. sınıftaki 13 öğrenci (%32.5) girdikleri kütüphanecilik bölümü dışında diğer iki bölümden birini veya ikisini de tercih etmişlerdir.

Bu soruya ilişkin değerlendirmelerde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Öğrencilerin %89.5 i (265 öğrenci) başka kütüphanecilik bölümü tercih etmemiş, yalnız %10.5 i (31 öğrenci) diğer bölümlerden birini ya da ikisini de sıralamalarına almışlardır. 9 öğrenci her üç bölümü de tercih sıralarına aldıklarını belirttikleri için cevap sayısı 305 dir. Tercih edilen bölümler içinde % 47.5 ile A.Ü. K.B. ilk sıradadır. Onu %27.5 ile İ.Ü. K.B, %25 ile H.Ü. K.B. izlemektedir. Tercih sıralamalarını incelerken A.Ü. K.B.'nün daha üst sırada yer aldığı belirtilmişti. Aynı nedenle, A.Ü. K.B.'nün diğerlerine göre daha fazla istendiği söylenebilir. H.Ü. K.B.'nün bulunduğu kampusun şehir dışında olmasının tercih edilme oranını azalttığı söylenebilir.

Diğer bölümleri de tercih eden 40 öğrencinin çoğunluğu H.Ü. K.B.'den ve A.Ü. K.B.'dendir. Bu oranın İ.Ü. K.B.'nde %12.5 de kalması, İstanbul'da tek kütüphanecilik bölümü olmasından kaynaklanabilir. Diğer iki bölümünde Ankara'da bulunması, kütüphanecilik için ikinci bir tercih yapılmasında etken olabilir.

1. sınıftakilerin %67.5 inin (27 öğrenci) 4. sınıftakilerin %32.5 inin (13 öğrenci) diğer kütüphanecilik bölümlerini de tercihleri arasına katmaları geçen yıllar içinde kütüphanecilik bölümlerine olan ilginin artmasının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

3.6. Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri

Öğrencilere üç üniversitede kütüphanecilik bölümü olmasına rağmen buldukları üniversiteyi neden tercih ettikleri sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar ve yüzdeleri TABLO 6.1,6.2 ve 6.3'de yer almaktadır. Ayrıca, öğrenciler verilen seçenekler dışında tercihlerini başkasının sıraladığını yalnız puan türüne ve yüzdesine dikkat ettiklerinden farkında olmadan seçtiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenler "rastgele" olarak gruplandırılmışlardır. Birden fazla seçenek işaretlenebildiği için cevap sayısı 343 dür.

TABLO 6.1 : Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri (Bölgelere Göre)

	Üniversite Fakültenin Şöhreti (%)	Üniversite Fakültenin Yeri (%)	Daha iyi eğitim (%)	Rastgele (%)	TOPLAM (%)
A.Ü. K.B.	16 (48.4)	62 (37.1)	34 (39.1)	21 (37.5)	133 (38.8)
İ.Ü. K.B.	8 (24.3)	84 (50.3)	16 (18.4)	12 (21.4)	120 (35)
H.Ü. K.B.	9 (27.3)	21 (12.6)	37 (42.5)	23 (41.1)	90 (26.2)
TOPLAM	33 (100)	167 (100)	87 (100)	56 (100)	343 (100)

TABLO 6.2: Öğrencilerin Buldukları Üniversiteyi Seçme Nedenleri (Sınıflara Göre)

	Üniversite Fakültenin Şöhreti (%)	Üniversite Fakültenin Yeri (%)	Daha iyi eğitim (%)	Rastgele (%)	TOPLAM (%)
1. Sınıf	20 (60.6)	106 (63.5)	63 (72.4)	19 (33.9)	208 (60.6)
4. Sınıf	13 (39.4)	61 (36.5)	24 (27.6)	37 (66.1)	135 (39.4)
TOPLAM	33 (100)	167 (100)	87 (100)	56 (100)	343 (100)

Okudukları üniversiteyi seçme nedenleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını sınıadığımızda:

Bölmelere göre : $\alpha = 0.05$, $SD = 6$, $x_T^2 = 12.59$, $x_H^2 = 41.379$;

Sınıflara göre : $\alpha = 0.05$, $SD = 3$, $x_T^2 = 7.815$, $x_H^2 = 22.2991$

bulduğundan, farklılığın önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

bulduğundan, hem her üç üniversitedeki bölümler arasında, hem de 1. ve 4. sınıflar arasında önemli bir farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bölmeler arasında görülen farklılık nedeni İ.Ü.'de, "üniversite/fakültenin yeri", H.Ü."de "daha iyi eğitim" verdiği seçeneklerindeki yoğunlaşmadır. (Bakınız TABLO 6.1) Daha önce aileleri ile birlikte İstanbul'da oturan öğrencilerin, evlerinden ayrılmayı istemedikleri düşünülebilir. Ankara'da iki kütüphanecilik bölümü bulunmasına rağmen, A.Ü.'nin en fazla seçilme nedeni "üniversite/fakültenin yeri" olmuştur.

Bunun nedeni ise, şehrin ulaşım imkanlarının iyi olduğu merkezi bir yerde olması kadar, diğer bölümün (H.Ü. K.B) şehrin dışındaki kampüste yer alması olarak düşünülebilir. Nitekim H.Ü. K.B.'ünde "üniversite/fakültenin yeri" seçeneği % 12.6 (21 öğrenci) oranındadır.

1.sınıflar arasından üniversiteyi seçme nedenleri, üniversite/fakültenin yeri, daha iyi eğitim önem taşımaktadır. 4. sınıflar açısından ise üniversite/fakülteyi, rastgele seçim takip etmekte, daha iyi eğitim ondan sonra gelmektedir (Bakınız TABLO 6.2). Üniversitenin yerinin en önemli faktör olması, öğrencilerin çoğunlukla, ekonomik olması nedeniyle ailelerinin yanında okumak istemeleri, olarak kabul edilebilir. Daha iyi öğrenim görmek isteğinin de arttığını görmekteyiz. (1.sınıfta % 72.4; 4.sınıfta % 27.6) öğrencilerin sadece herhangi bir üniversite mezunu olmaktansa kendileri için artık oldukça pahalı olan bu eğitim gereği gibi değerlendirmeyi düşündükleri söylenebilir. Rasgele seçim oranı 4.sınıflarda %66.1 (37 öğrenci) iken 1.sınıflarda % 33.9 olması da bu görüşü doğrular niteliktedir.

3.7. Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri

Öğrencilere "kütüphanecilik bölümünü neden seçtikleri" sorulmuş, öğrencilerin gösterdikleri nedenler olumlu ve olumsuz olmaları açısından incelenmiştir. Seçenekler dışında nedenleri varsa "diğer" kısmında açıklamaları istenmiştir. Bu açıklamaların" yanlış kodlama, adaydan başka birinin tercihleri sıralaması,

rastgele tercih yapılmış olması" şeklinde toplandığı görülmüştür. Birden fazla seçenek işaretlenebildiğinden cevap sayısı 330 dur. Soru ile ilgili cevaplar ve yüzdeleri, bölümlere, sınıflara ve cinsiyete göre sırasıyla TABLO 7.1,7.2,7.3'de verilmiştir.

TABLO 7.1. Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri (Bölümlere Göre)

	O L U M L U			O L U M S U Z		TOPLAM (%)
	Meslek ilgimi Çekti (%)	Okuma-kitap Sevgisi (%)	Çevre-aile etkisi (%)	Üniversite giriş şansı fazla (%)	Diğer * (%)	
A.Ü.	26	47	17	29	2	121
K.B.	(39.4)	(45.6)	(43.6)	(26.6)	(15.4)	(36.7)
I.Ü	22	37	12	48	5	124
K.B.	(33.3)	(35.9)	(30.8)	(44)	(38.5)	(37.6)
H.Ü.	18	19	10	32	6	85
K.B.	(27.3)	(18.5)	(25.6)	(29.4)	(46.1)	(25.7)
TOPLAM	66	103	39	109	13	330
	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

* Diğer : Yanlış kodlama, başkasının tercih sıralamasını yapması veya rastgele tercih yapma.

TABLO 7.2 : Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri(Sınıflara Göre)

	O L U M L U			O L U M S U Z		TOPLAM (%)
	Meslek ilgimi çekti(%)	Okuma ve kitap sevgisi(%)	Çevre-Aile etkisi(%)	Üniversiteye girme şansı fazla(%)	Diğer (%)	
1. Sınıf	43 (65.2)	68 (66)	21 (53.8)	67 (61.5)	3 (23.1)	202 (61.2)
4. Sınıf	39 (59.1)	45 (44)	18 (46.2)	42 (38.5)	10 (76.9)	138 (41.8)
TOPLAM	66 (100)	103 (100)	39 (100)	109 (100)	13 (100)	330 (100)

TABLO 7.3 : Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri (Cinsiyete Göre)

	O L U M L U			O L U M S U Z		TOPLAM (%)
	Meslek ilgimi çekti(%)	Okuma-kitap sevgisi(%)	Çevre-Aile etkisi(%)	Üniversiteye giriş şansı fazla(%)	Diğer (%)	
Kız	27 (40.9)	64 (62.1)	23 (59)	60 (55)	8 (61.5)	182 (55.2)
Erkek	39 (59.1)	39 (37.9)	16 (41)	49 (45)	5 (38.5)	148 (44.8)
TOPLAM	66 (100)	103 (100)	39 (100)	109 (100)	13 (100)	330 (100)

"Kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri arasında bölümler, sınıflar ve cinsiyet açısından anlamlı bir ayrılık yoktur" hipotezini sınıadığımızda ;

Bölümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD=8$, $x_T^2 = 15.51$, $x_H^2 = 13.2443$;

Sınıflarda : $\alpha = 0.05$, $SD=4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 10.5679$;

Kız/Erkeklerde: $\alpha = 0.05$, $SD=4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 7.2886$

olduğundan bölümlerde ve kız-erkek gruplarında anlamlı bir farklılık bulunamamış, sınıflarda ise fark olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak "diğer" seçeneği çıkarılarak tekrar ki kare testi yapıldığında : $\alpha = 0.05$, $SD = 3$, $x_T^2 = 7.815$, $x_H^2 = 1.4012$ bulunmuş ve bu aşamada hipotez kabul edilmiştir.

Öğrencilerin, önceki bilgilerinin kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri ile ilişkisine ait cevaplar ve yüzdeleri TABLO 7.4.'de gösterilmektedir.

TABLO 7.4. Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Önceki Bilgilerinin Karşılaştırılması.

	O L U M L U		O L U M S U Z			TOPLAM (%)
	Meslek İlgimi çekti (%)	Okuma-kitap sevgisi (%)	çevre-aile etkisi (%)	Üniversiteye Giriş Şansı fazla (%)	Diğer (%)	
Çevre kütüphanelerden	24 (36.4)	46 (44.7)	8 (20.5)	32 (29.4)	-	110 (33.3)
Tanıdık Kütüphanecilerden	16 (24.2)	16 (15.5)	19 (48.7)	9 (8.3)	-	60 (18.2)
Kütüphanecilik Bölümünün Adını duymuştum.	22 (33.3)	31 (30.1)	8 (20.5)	47 (43.1)	4 (30.7)	112 (34)
Kütüphanecilik Eğitimi olduğunu Bilmiyordum.	4 (6.1)	10 (9.7)	4 (10.3)	21 (19.2)	9 (69.3)	48 (14.5)
TOPLAM	66 (100)	103 (100)	39 (100)	109 (100)	13 (100)	330 (100)

Bu bölümü tercih etmeden önce, kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyen grubun % 37.5 i (18 öğrenci) meslek ilgisi- ni çektiği için, okuma-kitap sevgisi ya da çevre-aile etkisi gibi olumlu nedenlerle; % 62.5 i olumsuz nedenlerle kütüphanecilik bölümünü seçmişlerdir. Kütüphanecilik hakkında az çok bilgisi olanların % 67.4 ü (190 öğrenci) olumlu nedenleri, % 32.6 sı (92 öğrenci) olumsuz nedenleri işaretlemiştir. (Bakınız TABLO 7.4.)

Kütüphanecilik bölümünün varlığını öğrendikleri kaynağın bu mesleğin seçimine olan etkisi ile ilgili cevaplar ve yüzdeleri TABLO 7.5'de yer almaktadır.

TABLO 7.5: Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Kütüphanecilik Bölümünü Nereden Öğrendikleri Arasındaki İlişki.

	OLUMLU			OLUSMUZ		TOPLAM (%)
	Meslek ilgimi çekti (%)	Okuma-kitap sevgisi (%)	Çevre-aile etkisi (%)	Üniversiteye girme şansı fazla (%)	Diğer (%)	
ÖSYS Kılavuzu	28 (42.4)	55 (53.4)	11 (28.2)	62 (56.9)	6 (46.1)	162 (49.1)
Mesleki Rehberlik Kaynakları	8 (12.1)	8 (7.8)	-	9 (8.3)	-	25 (7.6)
Basın-Yayın	7 (10.6)	6 (5.8)	-	6 (5.5)	1 (7.7)	20 (6.1)
Kütüphaneciler	18 (27.3)	27 (26.2)	27 (69.2)	28 (25.7)	1 (7.7)	101 (30.6)
Lisedeki rehberlik çalışmaları	5 (7.6)	6 (5.8)	1 (2.6)	4 (3.6)	-	16 (4.8)
Diğer	-	1 (1)	-	-	5 (38.5)	6 (1.8)
TOPLAM	66 (100)	103 (100)	39 (100)	109 (100)	13 (100)	330 (100)

Kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri ile tercih sıralamaları karşılaştırıldığında elde edilen sonuçlar ve yüzdeleri TABLO 7.6'da verilmiştir.

TABLO 7.6 : Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ile Tercih Sıralamalarının Karşılaştırılması.

	O L U M L U			O L U M S U Z		TOPLAM (%)
	Meslek İlgimi Çekti(%)	Okuma-Kitap sevgisi(%)	Çevre-aile etkisi (%)	Üniversiteye Giriş Şansı fazla(%)	Diğer (%)	
1-6	20 (30.3)	28 (27.2)	7 (17.9)	9 (8.3)	1 (7.7)	65 (19.7)
7-12	31 (47)	32 (31)	18 (46.2)	31 (28.4)	3 (23.1)	115 (34.8)
13-18	17 (25.7)	37 (36)	13 (33.3)	67 (61.5)	7 (53.8)	137 (41.6)
Diğer	2 (3)	6 (5.8)	1 (2.6)	2 (1.8)	2 (15.4)	13 (3.9)
TOPLAM	66 (100)	103 (100)	39 (100)	109 (100)	13 (100)	330 (100)

Üst tercih grubunun % 84.6 sı (55 öğrenci); orta tercih grubunun % 70.4 ü (81 öğrenci); alt tercih grubunun %48.9 u (67 öğrenci) olumlu seçme nedeni gösterirken; üst tercih grubunun % 15.4 ü (10 öğrenci), orta tercih grubunun % 29.6 sı (34 öğrenci), alt tercih grubunun %54.1 i (74 öğrenci) olumsuz seçme nedeni belirtmişlerdir.

Kütüphaneciliği seçme nedenleri ile diğer üniversitelerdeki kütüphanecilik bölümlerini tercih etme durumlarına ilişkin cevaplar TABLO 7.7'de gösterilmiştir.

TABLO 7.7: Diğer Kütüphanecilik Bölümlerini de Tercih Edenlerin Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri

SEÇME NEDENLERİ	CEVAP SAYISI	YUZDE
Meslek ilgimi çektiği için	14	31.1
Okuma ve Kitap Sevgisi	17	37.8
Çevre ve aile etkisi	8	17.8
Üniversiteye girme şansı fazla	6	13.3
TOPLAM	45	100

Diğer Kütüphanecilik bölümlerini de tercih etmiş olanların % 86.7 si (39 öğrenci) olumlu seçme nedeni gösterirken, % 13.3 (6 öğrenci) oranında olumsuz seçme nedeni gösterilmiştir.

Kütüphaneciliği seçme nedenleri açısından yapılan değerlendirmeler şunlardır :

Kütüphaneciliği seçme nedenlerine ait cevapların yaklaşık üçte biri (109 öğrenci) üniversiteye girme şansının

daha fazla olacağı şeklindedir. Bunun nedeni daha önce açıklandığı gibi, puan türü ve kütüphanecilik bölümlerinin ÖSY' deki yüzdelerine göre tercih edilmeleri olarak açıklanabilir.

Kütüphaneciliği seçmek için genellikle okuma ve kitap sevgisinin yeterli olacağı düşünülür. Okuma ve kitap sevgisi seçeneğine de yaklaşık üçte bir oranında (103 öğrenci) cevap alınması bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Öğrencilerden yalnız ikisi okuma ve kitap sevgisi yanında insanlara yardım etme isteğinin de seçimlerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçtan toplumdaki kütüphaneci olmak için kitapları ve okumayı sevmenin yeterli olacağı görüşünün, aldıkları eğitime rağmen öğrencilerde de sürmekte olduğu ortaya çıkmaktadır.

Önemli bir fark sayılmamasına rağmen, A.Ü. K.B.'nde okuma ve kitap sevgisi, I.Ü. K.B. ve H.Ü. K.B.'lerinde ise üniversiteye giriş şansının daha fazla olması bölümlere göre en yüksek seçme nedeni olarak belirtilmektedir. A.Ü. K.B.'nin 30 yıllık geçmişe sahip olması nedeniyle daha çok tanınması ve kütüphanecilik alanına ilgi duyanların bu bölümü tercih etmesi olabilir. Diğer bölümlerin ise, o üniversitenin bünyesinde olmasından dolayı tercih edildiği söylenebilir.

1. ve 4.sınıf öğrencilerinin bu mesleği seçmedeki ilk neden okuma ve kitap sevgisi, daha sonra üniversiteye giriş şansının fazla olmasıdır. Önce de belirttiğimiz gibi, okuma ve kitap sevgisi kütüphaneciliği seçmek ve yürütmek için yeterli

neden olmaması gereklidir. Sınıflarda farklılığa yol açan "diğer" seçeneği çıkarıldığında, mesleğın ilgi çekmesi, okuma ve kitap sevgisi, çevre-aile etkisi açısından gruplar arasında fark yoktur.

Kız ve erkek öğrencilerin sayılarında ve tercih sıralamalarında belirgin bir farklılık olmadığı gibi kütüphaneciliği seçme nedenlerinde de önemli bir farklılık bulunamamıştır.

Kütüphanecilik bölümüne girmeden önce çevrelerindeki kütüphanelerden ya da tanıdık kütüphanecilerden bilgi almış olanların kütüphaneciliği seçme nedenleri olumlu, kütüphanecilik hakkında daha az bilgisi olanların ise olumsuz olduğu görülmektedir. (TABLO 7.4). Bu da kütüphanelerin ve kütüphanecilerin, bu mesleği tanıtmaları ve adayların kütüphanecilik bölümlerini seçmesini olumlu olarak etkileyebileceğini göstermektedir.

Kütüphanecilik bölümünü tanıdıkları kaynağa göre, seçme nedenleri incelendiğinde, ÖSYS Kılavuzunu kaynak gösterenlerin büyük çoğunluğunun, üniversiteye girme şansının fazla olduğu için kütüphanecilik bölümünü seçtikleri görülmektedir. Sınav aşamasında adaylara rehber olan kılavuzdaki puan türü, kontenjan, sayısı ve bölümün yüzdelerik sırasıdır. Adaylar, genellikle gerek bölümünü seçmekte gerek tercih sırasını belirlemekte bu kılavuzdan yararlanmakta, ÖYS sonucuna göre yerleştirilebileceği programları belirlemektedir. Mesleki rehberlik çalışmaları ile basın-yayın araçları daha az işaretlenmiş ancak olumlu nedenler grubunda toplanmıştır.

(Bakınız TABLO : 7.5) Bu ise mesleğin tanıtımında yetersiz olduğunu, buna rağmen kütüphanecilik bölümlerinin seçiminde olumlu rol oynadığını düşündüren bir sonuçtur. Kütüphaneciler ve kütüphanecilik öğrencileri tarafından yapılan tanıtım da, olumlu nedenlerle seçimi etkileyebilmektedir.

TABLO 7.6'da görüldüğü gibi, 1-6 ve 7-12 tercih grubundaki öğrencilerin seçme nedenlerinin olumlu; 13 - 18 tercih grubundakilerin ise olumsuz nedenlerde toplandığı görülmektedir. Bu sonuçtan, kütüphanecilik mesleğinin amacı, uygulamaları, fonksiyonları ile adaylara gerçekçi ve açık tanıtılmasının, kütüphaneciliğe daha çok ilgi duyan adayların seçmesine yardımcı olabilecektir. Nitekim, buldukları bölüm dışında diğer kütüphanecilik bölümlerini de tercih eden öğrencilerin % 86.7 si, kütüphaneciliğin ilgisini çektiği, okumayı, kitapları sevdiği, çevresindeki kütüphanecilerin etkisi olduğunu belirtmiş, yani olumlu nedenleri işaretlemişlerdir. Bu durum yukardaki düşünceyi de doğrular niteliktedir. (Bakınız TABLO. 7.7)

3.8. Kütüphanecilik Bölümüne Devam Etme İstekleri

Anketlerden alınan verilere göre, bazı öğrenciler kütüphanecilik bölümünde okumaya hak kazandıkları halde çeşitli nedenlerle tekrar ÖSYS'na girerek başka yükseköğretim programına geçmek istemişlerdir. (%32.1,95 öğrenci) Bazıları ise ÖSYS'da başarılı olamayacaklarını düşünerek, sınava girmek için başvurmamışlardır. (% 31.1,92 öğrenci) Diğer bir grup ise bölümlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. (Bakınız TABLO 8.1)

TABLO 8.1. Kütüphanecilik Bölümüne Devam Etme İsteği

ÖSYS'na girme durumu	Cevap Sayısı	Yüzdesi
Evet, ancak istediğim programa geçemedim	95	32.1
Hayır, istediğim programa geçme şansım az olacağı için	92	31.1
Hayır, bu bölüme isteyerek devam ediyorum	108	36.8
TOPLAM	296	100

"Kütüphanecilik öğrencilerinin tekrar ÖSYS'na girip girmemeleri bölümlere, sınıflara ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermez."

Bölümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD= 4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 6.5173$;

Sınıflarda : $\alpha = 0.05$, $SD= 2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 7.666$;

Kız/erkek gruplarında: $\alpha = 0.05$, $SD= 2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 5.5472$

olduğundan her üç durumda da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Başka bir yükseköğretim programına geçmek amacıyla tekrar ÖSYS'na giren öğrencilerin % 92.7 si (88 öğrenci) 1. sınıfta, % 5.3 ü (5 öğrenci) 2. sınıfta % 1 i (1 öğrenci) 4. sınıfta, % 1 i (1 öğrenci) her dört sınıfta da sınava girmişlerdir.

Başka bir yükseköğretim programına girmek istediklerini belirten öğrencilere bu isteklerinin nedeni sorulduğunda alınan cevaplar, TABLO 9.1'de yer almaktadır.

TABLO 9.1: Tekrar ÖSYS'na Girmek İsteme Nedenleri

NEDENLER	Cevap Sayısı	Yüzdesi
Toplumda daha çok beğenilen ve istenen bir mesleğe ait öğretim yapmak için	27	28.4
Daha çok ilgi duyduğum bir alana geçmek için	55	59.9
Ailemin yaşadığı şehre yakın olmak için	8	8.4
Kütüphanecilik mesleğini kişiliğime uygun bulmadığım için	3	3.2
Bu bölümde başarısız olacağımı anladığım için	2	2.1
TOPLAM	95	100

"Başka bir yükseköğrenim programına geçmek isteme nedenleri açısından bölümler arasında anlamlı bir farklılık yoktur" hipotezini sınıadığımızda;

Bölümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD=8$, $x_T^2 = 15.51$, $x_H^2 = 3.473$;

Kız/Erkek Gruplarında : $\alpha = 0.05$, $SD=4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 5.687$ bulunduğundan her iki grupta da anlamlı bir farklılık yoktur.

Yeniden ÖSYS'na giren öğrencilerin kütüphaneciliği neden seçtiklerine ilişkin dağılım TABLO.9.2 'de yer almaktadır. Kütüphaneciliği seçme nedenleri bazı öğrencilerde birden fazla olduğu için cevap sayısı 102'dir.

TOBLO 9.2: Tekrar ÖSYS'na Girenlerin Kütüphanecilik Bölümü-nü Seçme Nedenleri

	Toplumda beğenilen bir mesleğe geçmek (%)	İlgi duyduğum bir alana geçmek (%)	Aileme yakın olmak (%)	Kütüphanecilik kişiliğime uygun değil (%)	Bu bölümde başarısız olacağımdan (%)	TOPLAM (%)
Meslek İlgimi Çekti	6 (22.2)	10 (17.2)	1 (8.3)	-	-	17 (16.7)
Okuma-kitap Sevgisi	7 (25.9)	20 (34.5)	3 (25)	-	1 (50)	31 (30.4)
Çevre-aile etkisi	2 (7.4)	7 (12.1)	1 (8.3)	-	-	10 (9.8)
Üniversiteye Giriş Şansı fazla	12 (44.4)	18 (31)	5 (41.7)	1 (33.3)	1 (50)	37 (36.3)
Diğer	-	3 (5.2)	2 (16.7)	2 (66.7)	-	7 (6.8)
TOPLAM	27 (100)	58 (100)	12 (100)	3 (100)	2 (100)	102 (100)

" Öğrenciler bu yıldan sonra tekrar ÖSYS'na girmek istiyormusunuz " sorusuna genellikle hayır cevabı vermişlerdir. Bu soruya ait cevaplar ve yüzdelerine ilişkin dağılım aşağıdadır.

TABLO 10.1: Bu Yıldan Sonra Tekrar ÖSYS'na Girme İstekleri
(Bölgümlere Göre)

TEKRAR ÖSYS'NA GİRME İSTEKLERİ	A.Ü.K.B. (%)	I.Ü.K.B. (%)	H.Ü.K.B. (%)	Toplam (%)
Hayır, ÖSYS'na girmeyeceğim	75 (67.6)	79 (71.8)	66 (88)	220 (74.3)
Evet , ÖSYS'na gireceğim	31 (27.9)	18 (16.4)	7 (9.3)	56 (18.9)
Belki, kararsızım	5 (4.5)	13 (11.8)	2 (2.7)	20 (6.8)
Toplam	111 (100)	110 (100)	75 (100)	296 (100)

" Öğrencilerin gelecekte ÖSYS'na girme istekleri bölümlere, sınıflara ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermez" hipotezini sınıadığımızda:

Bölgümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD=4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 19.251$;

Sınıflarda : $\alpha = 0.05$, $SD=2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 9.95$;

Kız/Erkek gruplarında : $\alpha = 0.05$, $SD=2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 2.3035$;

olduğundan bölümler ve sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, kız/erkek gruplarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin kütüphanecilik bölümünü tercih sıraları ile, gelecekte tekrar ÖSYS'na girme istekleri de karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, yüzdeleri ile birlikte TABLO 10.2'de yer almaktadır.

TABLO 10.2 : Öğrencilerin Tercih sıraları ile Yeniden ÖSYS'na Girme İstekleri

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Diğer (%)	TOPLAM (%)
Hayır	43 (76.8)	72 (70.6)	93 (74.4)	12 (92.3)	220 (74.3)
Evet	9 (16.1)	24 (23.5)	23 (18.4)	-	56 (18.9)
Belki	4 (7.1)	6 (5.9)	9 (7.2)	1 (7.7)	20 (6.8)
TOPLAM	56 (100)	102 (100)	125 (100)	13 (100)	296 (100)

Bu bölümü kazandıktan sonra isteyerek öğretimine devam edenlerin oranı % 36.8 (109 öğrenci) olmasına rağmen, tekrar ÖSYS'na girerek başka bölüme geçmeye çalışanlar ve başarısız olacağını düşünerek ÖSYS'na girmeyenlerin toplam oranı %63.2 dir (TABLO 8.1). Bu öğrencilerin kütüphanecilik bölümüne isteyerek devam etmedikleri düşünülebilir. Kütüphanecilik bölümüne girmeye hak kazanan öğrencilerin yaklaşık üçte birinin, tekrar ÖSYS'na girerek başka bir yükseköğretim programına geçmeyi denedikleri

belirtildi. Şu anda 4. sınıftaki öğrencilerin % 40.9 u (45 öğrenci), bu amaçla girdikleri ÖSYS'da başarılı olamıyarak kütüphanecilik bölümlerinde öğrenimlerine devam etmektedir. 1. sınıftaki öğrencilerin % 26.9 u (50 öğrenci) tekrar ÖSYS'na girmişlerdir. Ancak sonuçlar belli olmadığı için başka bir programa geçip geçmeyecekleri belli değildir. 1. sınıf öğrencileri arasında tekrar ÖSYS'na girme oranının azalması, sınav şartlarından kaynaklanabilir. Yani girdiği ÖYS ile herhangi bir programa kayıt yaptırmaya hak kazanan bir öğrencinin, tekrar ÖSYS'na girdiğinde puanının daha düşük katsayı ile hesaplanması ve yıllık okul harçlarının yükselmesine bağlanabilir.

Tekrar ÖSYS'na girenlerin %92.6 sının (88 öğrenci) bunu 1. sınıfta denemeleri, henüz girdikleri bu bölüme alışamadıkları ya da sevmedikleri ; lisedeki mesleki ideallerini ve başka bir bölümü kazanabileceklerine olan inançlarını kaybetmemiş oldukları şeklinde açıklanabilir. Üst sınıflarda bu oranın düşmesi (toplam % 7.3) öğrencilerin sürdürdükleri öğretim için harcadıkları zaman, emek ve paranın boşa gitmesini istemedikleri, yeni bir öğretime başlamanın ise tekrar zaman, para ve emek gerektireceğini düşündükleri için olabilir. Bunun yanında bu mesleği sevmeleri ve benimsemeleri de etkili olabilir.

ÖSYS'na girenlerin % 44.2 si (42 öğrenci) ve başarılı olamayacağına inanarak sınav için başvurmayanların % 48.9 u

(45 öğrenci) üniversiteye girme şanslarının fazla olacağını düşünerek bu bölümü seçmişlerdir. (Bakınız TABLO 9.2) Bu durumda çoğunlukla, önce sadece herhangi bir üniversiteye girebilmeyi amaçlayan ve bölümleri puan türü ve yüzdelik sırasına göre seçen öğrencilerin; bu bölümde öğrenimlerini sürdürmekle beraber tekrar ÖSYS'na girerek istedikleri başka bir yüksek öğretim programına geçmeye çalıştıkları düşünülebilir.

Öğrencilere, neden tekrar ÖSYS'na girmek istedikleri sorulduğunda, % 59.9'u (55 öğrenci) daha çok ilgi duydukları bir alana geçmeyi; %28.4'u (27 öğrenci) ise toplumda daha çok beğenilen ve istenilen bir mesleğe ait öğrenim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin önce tercih sıralamasını aynı zamanda bir meslek seçimi olarak düşünmedikleri; ancak üniversiteye girerek bu eğitim kendilerince garanti altına aldıktan sonra; çoğunlukla toplumda daha çok istenilen ve beğeni kazanan bir mesleğe veya daha çok ilgi duyduğu bir alana geçmeye çalıştıkları anlaşılabilir. Öğrenciler arasında kütüphanecilik mesleğini kişiliğine uygun bulmayan veya bu alanda başarılı olamayacağını anlayanların oranı %5.3 (5 öğrenci)'dir. Bu oran, öğrenciler arasında gerçekten kütüphaneciliği kişiliğine uygun bulmayan veya başarısız olacağına inanmayanların çok az olduğunu göstermesi yanında; öğrencilerin kendileri için bu nedenleri kabul etmediklerinden de kaynaklanır.

Bölümler arasında "Bu yıldan sonra ÖSYS'na girmeyi düşünenler" açısından farklılık görülmektedir. Bu farklılık, ÖSYS'na girmek isteyenlerin, % 27.9 unun (31 öğrenci) A.Ü. K.B'nde olmasına karşılık, % 16.4 nün (18 öğrenci) İ.Ü. K.B.'nda, % 9.3 nün (7 öğrenci) ise H.Ü. K.B.'nde olmasından kaynaklanabilir. Bu durumda A.Ü. K.B. öğrencileri arasında, halen başka bir yükseköğretim programına geçmeye çalışanların olduğu ,görülmektedir. Ancak bu Bölümden ankete katılan 4.sınıf öğrencilerinden ikisi, kütüphanecilik mesleğindeki çalışmalarına yardımcı olacağını düşünerek ilgilendikleri konuda, dışardan eğitime devam etmek istediklerini belirtmişlerdir.

Sınıflar arasındaki farklılığı, 1.sınıf öğrencilerin tekrar ÖSYS'na girme isteklerinin yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Bu öğrenciler, bölüme başladıkları yıl- yani araştırmanın yapıldığı dönemlerde- ÖSYS'na girdikleri halde, bu sınavda başarılı olamazlar ise, yeniden ÖSYS'na başvurmayı düşünmektedirler. Bu durum, araştırmanın yapıldığı sırada, öğrencilerin, bölüme alışamadıkları, sevmedikleri veya meslek olarak başka tercihleri olduğu şeklinde açıklanabilir.

3.9. Mezun Olduktan Sonra Kütüphanecilik Mesleğinde Çalışma İstekleri

Öğrencilerin mezun olduktan sonra, kütüphanecilikle ilgili bir işte çalışıp çalışmamak konusundaki düşünceleri sorulmuştur.

Kütüphanecilik alanında çalışmak isteyen ve istemeyenler yanında, kütüphaneciliği meslek olarak sevmesine rağmen çeşitli nedenlerle bu alanda çalışmayı düşünmeyenler de bulunmaktadır. Her iki durumda da kütüphaneci olarak çalışmak istemeyenlerin oranı % 23.3 (69 öğrenci)'dir. (Bakınız TABLO 11.1)

TABLO 11.1 : Kütüphanecilik Alanında Çalışma İstekleri (Bölgelere Göre)

KÜTÜPHANECİLİK ALANINDA ÇALIŞMA İSTEKLERİ	A.Ü.K.B. (%)	İ.Ü.K.B. (%)	H.Ü.K.B. (%)	TOPLAM (%)
Çalışmak istiyorum	77 (69.4)	89 (80.9)	61 (81.3)	227 (76.7)
Çalışma İstemiyorum	24 (21.6)	12 (10.9)	9 (12)	45 (15.2)
Mesleği sevmeme rağmen bu alanda çalışmayacağım	10 (9)	9 (8.2)	5 (6.7)	24 (8.1)
TOPLAM	111 (100)	110 (100)	75 (100)	296 (100)

"Mezun olduktan sonra meslekte çalışıp çalışmama konusundaki istekleri, bölümleri, sınıflara ve cinsiyete göre farklılık göstermemektedir" hipotezi sınındığında ki kareler Bölümler göre : $\alpha = 0.05$, $SD=4$, $x_T^2 = 5.488$, $x_H^2 = 6.6546$; Sınıflara göre : $\alpha = 0.05$, $SD=2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 0.7867$; Kız/Erkek gruplarına göre: $\alpha = 0.05$, $SD=2$, $x_T^2 = 5.991$, $x_H^2 = 7.0836$

olarak hesaplanmıştır. Bu durumda bölümler ve cinsiyetleri açısından anlamlı bir farklılık bulunurken, sınıflarda farklılık görülmemiştir.

Mezun olduktan sonra kütüphanecilikle ilgili bir işte çalışıp çalışmama isteklerinin, kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri ile ilişkisini gösterebilmek amacıyla yapılan karşılaştırmalar TABLO 11.2'dedir. Birden fazla kütüphaneciliği seçme nedeni işaretlebildiğinden cevap sayısı 330'dur.

TABLO 11.2: Kütüphaneciliği Seçme Nedenleri ile Meslekte Çalışma İstekleri

	O L U M L U			O L U M S U Z		TOPLAM
	Meslek ilgimi çekti	Okuma-kitap sevgisi	Çevre - aile etkisi	Üniversiteye girme şansı fazla	Diğer	
Çalışmak İstiyorum (%)	55 (21.5)	83 (32.4)	32 (12.5)	78 (30.5)	8 (8.1)	256 (100)
İstemiyorum (%)	6 (12.2)	12 (24.5)	6 (12.2)	21 (49.9)	4 (8.2)	49 (100)
Mesleği Seviyorum Ancak Çalışmayacağım	5 (20)	8 (32)	1 (4)	10 (40)	1 (4)	25 (100)
TOPLAM (%)	66 (20)	103 (11.2)	39 (13.8)	109 (33.1)	13 (3.9)	330 (100)

Öğrencilerin mezun olduktan sonra meslekte çalışıp çalışmama isteklerine ait değerlendirme şu şekilde yapılmıştır.

Kütüphanecilik alanında çalışma isteklerinin, bölümlere göre farklılık gösterdiği yapılan sınımadan anlaşılmıştır. Buna A.Ü. K.B.'ndeki öğrencilerin % 21.6 sının (24 öğrenci) çalışmak istememesine rağmen. İ.Ü. K.B.'ndeki öğrencilerin %10.9 (12 öğrenci) ve H.Ü. K.B.'ndeki öğrencilerin %12 (9 öğrenci) oranında çalışmayı istemedikleri bulunmuştur. Çalışma isteği olan öğrencilerin oranı ise, H.Ü. K.B.'nde %81.3(61 öğrenci), İ.Ü. K.B.'nde % 80.9 (89 öğrenci) olmasına karşılık A.Ü. K.B'nde % 69.4 dür. (77 öğrenci) (Bakınız TABLO 10.1 ve TABLO 11.1)

Bu veriler, bölümlere göre, bu yıldan sonra tekrar ÖSYS'na girme durumu ile karşılaştırıldığında, ÖSYS'na girmek isteyenler ile meslekte çalışmak isteyenler, "ÖSYS'na girmek isteyenler ile meslekte çalışmak istemeyenler" arasında benzerlik göstermektedir. Bu durumda, H.Ü. K.B. öğrencilerinin, aldıkları eğitimle kütüphanecilik mesleğini daha çok benimsedikleri ve çalışmak istedikleri düşünülebilir.

Genelde öğrencilerin büyük çoğunluğu (%76.7) kütüphanecilik alanında çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Mesleği gerçekten benimsemiş ve gelecek yaşamlarında bu işi yapabileceklerine inanmış olmalarıdır.

Ayrıca kendilerini öğrenim gördükleri alanda çalışmak zorunda hissetmeleri, çoğunlukla yapabilecekleri mesleğin kütüphanecilik olması, bu alanda diğer işlere göre daha kolay iş bulabileceklerini düşünmeleri olabilir.

Kütüphanecilik alanında çalışma istekleri ile bu mesleği seçme nedenleri karşılaştırılırsa (Bakınız TABLO 11.2) meslekte çalışmak isteyenlerin, kütüphaneciliği seçme nedenleri, 1) Okuma-kitap sevgisi, 2) Üniversiteye girme şansının fazla oluşu, 3) Mesleğin ilgi çekmesi, olarak sıralanmaktadır. Çalışmak istemeyenlerde ise, üniversiteye girme şansının fazla oluşu 1. sıraya geçmekte, onu okuma ve kitap sevgisi izlemektedir. Buradan da, bu kişilerin herhangi bir üniversiteye girmek amacıyla bu tercihi yapmış oldukları anlaşılabilir.

3.10. Öğrencilerin Kendileri Açısından Mesleki Düşünceleri

Öğrencilere "tekrar ÖSYS'na girseniz,- 18 tercih içinde- Kütüphanecilik Bölümü kaçınıcı tercihiniz olurdu?" sorusu yöneltilmiştir. Böylece gördükleri eğitim süresince mesleğe kendileri açısından verdikleri değerlerin olumlu ya da olumsuz olarak ne ölçüde değiştiği ya da değişmediği ortaya çıkarılmak istenmiştir. Öğrencilerin olası tercihleri,- daha önceki tercih sıralamalarında olduğu gibi-üst, orta ve alt tercihler olarak gruplanmıştır. Önceki tercihlerini değiştirmeyenler ve hiç tercih etmeyeceklerini bildirenler ayrı gruplar halinde değerlendirilmiştir. Bu soru ile ilgili istatistiksel bilgiler TABLO 12.1 de verilmektedir.

TABLO 12.1 Öğrencilerin Olası Tercihleri

TERCİH GRUPLARI	CEVAP SAYISI	YÜZDESİ
1-6(Üst)	52	17.6
7-12(Orta)	20	6.8
13-18 (alt)	3	1
Tercihi değiştirmeyenler	130	43.9
Tercih etmeyenler	91	30.7
TOPLAM	296	100

Hipotezimiz "öğrencilerin yeniden tercih imkanları ol-
sa idi, yapacakları tercihin bölümlere, sınıflara ve cinsiyete
göre farklılık göstermeyeceği şeklindedir." Yapılan hesaplarda,
Bölümlerde : $\alpha = 0.05$, $SD= 8$, $x_T^2 = 15.51$, $x_H^2 = 2.9427$;
Sınıflarda : $\alpha = 0.05$, $SD= 4$, $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 6.8611$ olduğun-
dan farklılık olmadığı; cinsiyete göre ise: $\alpha = 0.05$, $SD = 4$,
 $x_T^2 = 9.488$, $x_H^2 = 9.7229$ olduğundan anlamlı bir ayrılık bulun-
duğu görülmektedir.

TABLO 12.2: Öğrencilerin Olası Tercihleri(Sınıflara Göre)

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Tercih Değiştir- meyen(%)	Tercih Etmeyen (%)	TOPLAM (%)
1. Sınıf	28 (53.8)	13 (65)	3 (100)	90 (69.2)	52 (57.1)	186 (62.8)
4. Sınıf	24 (46.2)	7 (35)	-	40 (30.8)	39 (42.9)	110 (37.2)
TOPLAM	52 (100)	20 (100)	3 (100)	130 (100)	91 (100)	296 (100)

TABLO 12.3 : Öğrencilerin Olası Tercihleri(Cinsiyete Göre)

	1-6 (%)	7-12 (%)	13 -18 (%)	Tercih Değiştirmeyen (%)	Tercih Etmeyen (%)	TOPLAM (%)
Kız	23 (44.2)	14 (70)	3 (100)	80 (61.5)	45 (49.5)	165 (55.7)
Erkek	29 (55.8)	6 (30)	-	50 (38.5)	46 (50.5)	131 (44.3)
TOPLAM	52 (100)	20 (100)	3 (100)	130 (100)	91 (100)	296 (100)

Kütüphanecilik bölümüne girdikleri yılki tercihleri ile şimdiki tercih durumları TABLO 12.4'de verilmiştir. Her iki grup değişikende tercih sıralamaları altılı gruplar halinde üst, orta ve alt düzeylerde gruplandırılmıştır.

TABLO 12.4 : Öğrencilerin Önceki Tercihleri ile Olası Tercihlerinin Karşılaştırılması

Olası Tercihler Önceki Tercihler	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Tercih Değiştirmeyen (%)	Tercih Etmeyen (%)	TOPLAM (%)
1-6	8 (16)	6 (27.3)	2 (100)	26 (19.8)	14 (15.4)	56 (18.9)
7-12	22 (44)	-	-	47 (35.9)	33 (36.3)	102 (34.5)
13-18	12 (24)	16 (72.7)	-	55 (42)	42 (46.2)	125 (42.2)
Diğer	8 (16)	-	-	3 (2.3)	2 (2.1)	13 (4.4)
TOPLAM	50 (100)	22 (100)	2 (100)	131 (100)	91 (100)	296 (100)

Öğrencilerin Şimdiki kütüphaneciliği tercih durumları, ile mezun oldukları zaman meslekleriyle ilgili bir işte çalışıp çalışmama istekleri karşılaştırılmıştır.

TABLO 12.5 : Mezun Olduktan Sonraki Çalışma İstekleriyle Olası Tercihlerinin Karşılaştırılması

	1-6 (%)	7-12 (%)	13-18 (%)	Tercih Değiştirmeyen (%)	Tercih Etmeyen (%)	TOPLAM (%)
Çalışmak İstiyorum	48 (92.3)	13 (65)	2 (66.7)	109 (83.8)	55 (60.4)	227 (76.7)
Çalışmak İstemiyorum	-	3 (15)	1 (33.3)	18 (13.8)	23 (25.3)	45 (15.2)
Çalışmayı Düşünmüyorum	4 (7.7)	4 (20)	-	3 (2.4)	13 (14.3)	24 (8.1)
TOPLAM	52 (100)	20 (100)	3 (100)	130 (100)	91 (100)	296 (100)

Öğrencilerin gördükleri öğrenime rağmen ilk tercihlerinde ısrar edenler % 43.9 (130 öğrenci) ile en büyük grubu oluşturmaktadır. Böylece aldıkları öğrenimle meslek alanında çalışma isteklerinin artmış, ancak ilk tercihlerinde değişmemiş oldukları görülmektedir. 2. büyük grub, % 30.7 (91 öğrenci) tercih etmeyenlerdir. Buna öğrencilerin başarısızlığı ya da mesleğe karşı ilgisinin azlığı yanında mesleğin toplumdaki statüsü, kazanç durumu ve çalışma şartları neden olabilir.

Öğrencilerin olası tercihleri sınıflara göre incelendiğinde, önceki tercihlerini değiştirmeyenler yanında 1-6 (üst) tercih grubunu seçen, 1. sınıf öğrencileri % 53.8 (28 öğrenci) 4. sınıf öğrencileri ise % 46.2 (24 öğrenci) oranındadır. Aynı şekilde 7-12 (orta) tercih grubunda 1. sınıftakilerin oranı % 65 (13 öğrenci) 4. sınıftakilerin oranı ise % 35 (7 öğrenci)dir. (Bakınız TABLO 12.3)Yalnız 3 öğrencinin olası tercihleri alt grupta bulunmaktadır. Gruplar arasında görülen farklılık, ilk tercihlerini değiştirmeyenler yanında, şu andaki olası tercihleri daha üst sıralarda olanlardan kaynaklanabilir.

Kız ve erkek öğrenci grupları açısından olası tercihler arasında bir ayrılık bulunmamıştır.

Bu durumda öğrencilerin, kütüphanecilik bölümüne girdikleri ÖYS'ndaki tercih sıraları ile şu andaki olası tercihleri arasındaki karşılaştırma önem taşımaktadır. TABLO 12.4'de görüldüğü gibi, şu anda kütüphanecilik bölümünü üst sıralarda tercih edenlerin yüzdesi ve sayıları şöyledir : İlk tercihleri de 1-6 olan % 16 (18 öğrenci) ; önceki 1-6 tercihlerini değiştirmeyen % 19.8 (26 öğrenci) ; daha önce 7-12 grubunda olan % 44 (22 öğrenci), 13-18 tercih grubundaki % 16 (12 öğrenci) diğer seçeneğini işaretleyen % 16 (8 öğrenci) oranında toplam 76 öğrenci bulunmaktadır. Bu grubun toplam öğrenci sayısına oranı % 25.7 dir. Öğrencilerin daha önceki 1-6 tercih grubu % 18.9 (56 öğrenci) oranında idi. Bu oranlar arasındaki farklılık öğrencilerin

aldıkları eğitimle, kütüphaneciliği eskisine göre daha çok tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğrenciler, genellikle tercihlerini orta ve alt düzeylere kaydırmamışlardır. Ancak bir kısmı ilk tercihlerinde ısrar etmişlerdir. Kütüphaneciliği 7-12 grubunda tercih edenlerin oranı % 34.5 den (102 öğrenci) % 23.3 e düşmüştür. Kütüphaneciliğin üst gruplarda tercihinin artarken, orta ve alt gruplarda düşmesi, kütüphanecilik eğitimi alan öğrencilerin meslekleri hakkındaki düşüncelerini ve yaklaşımlarını olumlu biçimde etkilediği söylenebilir.

Ancak gördükleri eğitime rağmen, kütüphanecilik bölümünü tercih etmeyeceklerini bildirenler vardır. Bütün öğrencilerin % 30.7 si (91 öğrenci) olan bu grubun, % 57.1 i (52 öğrenci) 1. sınıfta, % 42.9 u (39 öğrenci) 4. sınıftadır. Toplam öğrencinin yaklaşık üçte biri olan kütüphaneciliği tercih etmeyenlerin % 42.9 unun 4. sınıfta olması aldıkları dört yıllık mesleki eğitime rağmen, bu mesleği benimsemediklerini ortaya koymaktadır. Bu sonuç başka etkenlerle birlikte kütüphanecilik mesleğini iyi tanımadan bilinçsiz bir seçimin nedeni olabilir.

Olası tercihlerinin, mezun olduktan sonra, kütüphanecilikte çalışıp çalışmama isteklerini, ne ölçüde etkiledikleri incelenmiştir. Üst tercih grubundaki öğrencilerin % 92.3 ü (48 öğrenci) çalışmak istediklerini, % 7.7 si (4 öğrenci) ise bu mesleği sevmelerine rağmen çalışmayacaklarını bildirmektelerdir. Çalışmak istemeyen öğrencilerin toplam oranı % 23.3

(69 öğrenci) dır. Kütüphaneciliği tercih etmeme oranının % 30.7 olmasına rağmen, çalışmayı düşünmeyenlerin oranı % 23.3 (69 öğrenci) dir. Bu sonuçlar, bölümün tercih edilme oranına göre, meslekte çalışma isteğinin daha yüksek olduğu şeklinde açıklanabilir.

Kütüphanecilik alanında çalışmak istemeyen grubun içinde, araştırma sırasında kütüphaneciliği 1-6 arasında tercih eden öğrenci bulunmamaktadır. Tercih etmeyenlerin ise % 25.3 ü (23 öğrenci) çalışmak istememektedir. Bu öğrencilerin kütüphaneciliği, üniversiteye girme şansının fazla olduğu için ya da rastgele seçtikleri, öğretimleri boyunca da mesleğe alışamadıkları anlaşılabilir.

Kütüphanecilik bölümlerinde eğitimlerini sürdüren öğrencilerin araştırma sırasındaki tercihlerinin, öncekine göre daha yüksek olması, kütüphaneciliğin amaçlarını, fonksiyonlarını, çağdaş uygulamalarını öğrendiklerinde kütüphaneciliği benimsemekte oldukları ve meslekte çalışmak istedikleri görüşüne uygundur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çağımızın bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişimi sonucu, kaydedilen gelişmeler, bunların kütüphanelere etkisi, nüfusun artışı, bilgi patlaması ile bilgi kaynaklarının çeşitlerinin ve sayılarının çoğalması kütüphanecilik mesleğini önemli ölçüde etkilemiştir. Artık kitap ve bilgi kaynaklarını yalnız saklamak değil, onları istenilen zamanda bilgi kaynağı olarak hizmete sunmak gerekmektedir. Bu gereklilik kütüphanelerde birçok ayrıntılı kurallar, yeni teknikler kullanmayı zorunlu hale getirmiş ve kütüphanecilik mesleğinin de gelişen şartlara göre değişmesini, bir bilim dalı olarak üniversiteye girmesini sağlamıştır.

Bugün üç üniversitemizde bulunan kütüphanecilik bölümleri, lisans ve lisans-üstü düzeyde eğitim vermektedir. Ancak lisans öğrencilerinin ÖSYS sistemine göre, ülke çapında genel bir sınav sonucu belirlenmesi, adayların bu bölümü neden ve hangi şartlarla seçtiklerini düşündürmektedir. Bu nedenle, araştırmanın başında öne sürdüğümüz görüşü incelemek üzere

yapılan anket çalışması ve edinilen bulgular ile değerlendirilmeleri, üçüncü bölümde verilmiştir.

Araştırmaya başlarken "Türkiye'de meslek seçimini etkileyen ÖSYS sistemi ile kütüphaneciliğin, ülke çapında çağdaş uygulama alanlarının yetersizliği nedeniyle gereği gibi tanınmaması, kütüphanecilik bölümlerinin üniversite adayları tarafından bilinçli ve istekli biçimde seçimini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak kütüphaneciliğin amaçlarını, fonksiyonlarını, çağdaş uygulamalarını öğrendiklerinde kütüphaneciliği benimsemekte ve bu alanda çalışmak istemektedirler." görüşü, elde edilen bulgular ve yapılan değerlendirme sonucu geçerli sayılmaktadır.

Araştırmada, öğrencilerin bu bölüme girmeden önceki düşünceleri, öğrenimleri sırasında gelecek için yaklaşımları incelenmiştir. Alınan sonuçlar şunlardır:

1. Öğrencilerin çoğu kütüphanecilik hakkında azda olsa bilgi sahibi olarak, bu bölüme gelmektedirler. Bu bilgiyi çoğunlukla çevrelerinde bir kütüphaneden, ya da tanıdıkları, bir kütüphaneciden öğrenmektedirler. Halk ve okul kütüphanelerinin modern kütüphanecilik yöntemlerini uygulama açısından oldukça geride kalmasına rağmen çevrelerini etkileyebilmeleri olumlu bir sonuçtur.

Kütüphaneciliğin tanıtımında, kütüphanecilik öğrencilerinin ve kütüphanecilerin etkinliği görülmektedir. Modern kütüphanecilik anlayışıyla çalışan kütüphanelerin ve başarılı kütüphane-

cilerin sayılarının artması ile daha da etkili olacaktır.

Ayrıca dikkati çeken diğer bir nokta da, araştırma sırasında 1. sınıfta olan "kütüphanecilik eğitimi olduğunu bilmeyen" öğrencilerin oranının, aynı cevabı veren 4. sınıf öğrencilerinden oldukça düşük olmasıdır. Bu durum bize, böyle bir eğitimden haberi bile olmayanların sayısının gün geçtikçe azalmakta olduğunu göstermektedir.

2. Üniversite eğitimi olan bir mesleği seçme aşamasındaki adayların en çok ÖSYS Kılavuzuna başvurdukları görülmüştür. Öğrencilerin, çoğunlukla ileride seçecekleri meslek üzerinde düşünmemeleri ve rehberlik çalışmalarının azlığı, onları sınav aşamasında ÖSYS ile başbaşa bırakmaktadır. Kılavuzda bütün bölümler sıralanmakta, ancak çok kısa bilgi verilmektedir. Bu durum adayların, meslekleri iyi tanımadan sadece puan türü, kontenjan, yüzdelerine göre seçmelerine neden olmaktadır.

Mesleki rehberlik kaynaklarında kütüphanecilik bölümleri gereği gibi tanıtılmamaktadır. Yayınlanan iki rehberde kütüphanecinin işini, orta derecede tahsil görmüş kişilerin, kısa bir kurs aldıktan sonra yapabileceği görüşü, toplumdaki "herkes kütüphaneci olabilir" düşüncesinin devam ettiğini göstermektedir.

Lisedeki rehberlik çalışmalarının da, yeterince değerlendirilemediği, araştırma sonunda anlaşılmıştır. Hemen her okulda kurulan "Kitaplık Kolu" na kitaplara, okumaya ve kütüphaneye ilgi duyan öğrencilerin katıldığını düşünürsek, aslında

kütüphanecilik bölümü öğrencisi olabilecek bir potensiyel bulunduğu düşünülebilir.

Toplumun büyük bir çoğunluğuna ulaşabilen basın-yayın araçlarından yararlanma oldukça azdır. Ancak Kütüphane Haftalarında sınırlı bir tanıtım söz konusu olmaktadır.

3. Öğrencilerin kütüphanecilik bölümünün tercih sıralamaları, üstten alt gruplara doğru artmaktadır. Yani, daha çok orta ve alt düzeyde tercih edilmektedir. Bu durum, kütüphanecilik bölümlerinin, adayın kendisi için düşündüğü ideal meslek veya mesleklerle girememesi halinde, açıkta kalmamak üzere seçildiği görünümünü vermektedir.

Kütüphaneciliği seçme nedenleri:1) Üniversiteye giriş şansının fazla olması, 2) Okuma ve kitap sevgisi, 3) Mesleğin ilgi çekmesi, 4) Çevre ve ailenin etkisi olarak sıralanmaktadır. Öğrencilerin, bu bölümü, bir meslek seçmekten çok herhangi bir üniversite eğitimi almak üzere tercih ettiği düşüncemizi doğrulamaktadır. Öğrencilerin bir çoğu, okuma ve kitap sevgisini, kütüphanecilik mesleğini seçmek için yeterli bulmaktadır. Ancak öğrencilerden beklenen "İnsanlara yardım etmeyi severim, araştırma yapmaktan hoşlanırım" gibi tamamlayıcı cevaplar vermeleri idi. Görülen bu durum, aldıkları eğitime rağmen, kütüphanecilerin yalnız kitaplarla uğraşan kimseler olmadığı, aynı zamanda çevresindeki insanlara yardım eden, onlarla birlikte çalışan kişiler olduğunu bilmediklerini, ya da benimsemediklerini göstermektedirler.

4. Birden fazla kütüphencilik bölümünü seçen bir öğrencinin, bu mesleği, diğer mesleklerden daha çok istediği ortaya çıkmaktadır. Çünkü iki/üç bölümü tercih etmesi, onun kütüphanecilik mesleğinde öğrenim şansını arttırmak istemesine bağlanabilir.

5. Öğrencilerin buldukları üniversiteyi seçme nedeni olarak üniversite/fakültenin yeri seçeneğini belirtmeleri, çeşitli nedenlerle ailelerinin yanından ayrılmamak istemelerine bağlıdır. İkinci neden ise, "daha iyi eğitim vereceği" görüşüdür. Aslında her üç bölümde de yeterli öğretim üye ve yardımcılarını bulmakta hemen hemen aynı ders programı takip edilmektedir. O halde bu düşünce, öğrencilerin o üniversite hakkındaki genel kanısına dayanmaktadır.

6. Üniversiteye girme şanslarının fazla olacağını düşünerek, bu bölümü tercih eden, ya da bu bölüme alışmadığı, sevmediği için, tekrar ÖSYS'na girenler de bulunmaktadır. Yine de bir çoğu, ya sınavı kazanamadıkları ya da geçirdikleri öğrenim yılının boşa gitmesini istemedikleri için kütüphanecilik bölümünde kalmaktadırlar. ÖSYS Sistemindeki yeni bir uygulama ile, girdiği ÖSYS'nda herhangi bir yükseköğretim programına yerleştirilen öğrencinin tekrar ÖSYS'na başvurduğunda, puanı diğer adaylara göre daha düşük hesaplanmaktadır. Böylece öğrencilerin tercihlerini daha dikkatle ve bilinçli yapmaları gerekmektedir.

7. Öğrencilerin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra, eğitimini gördükleri alanda çalışmak istediklerini belirtmektedir. Bu mesleğe isteyerek girenler, ya da daha sonra benimseyenler, öğretim yaptığı alanda çalışmak arzusu veya bu alanda daha kolay iş bulabilmek düşüncesi ile kütüphanecilik alanında çalışmak isteyebilirler. Öte yandan, kütüphanecilikte çalışmak istemeyenlerin nedenleri; 1) Kütüphaneciliğin, toplumda statüsünün yeterince yükseltilmemiş olması; 2) Kütüphanecilerin özlük haklarını koruyan bir kanunun bulunmaması, dolayısıyla çoğunlukla hak ettikleri ücreti alamamaları; 3) Öğrendiklerini uygulayabilecekleri modern kütüphanelerin sayısının az olması; 4) Kadınların evlenmeleri veya çocukları olması durumunda çalışmak istememeleri, olarak düşünülebilir.

8. Kütüphanecilik eğitime devam eden öğrencilerin araştırma sırasındaki tercihleri önceki tercihlerine göre daha üst grupta yer almaktadır. Bu durumda öğrencilerin gördükleri eğitimden olumlu yönde etkilenecek , bu mesleği daha çok benimsemiş oldukları görülmektedir. Bu grup dışında önceki tercihlerini değiştirmeyenler ve araştırma sırasında bu bölümü hiç tercih etmediklerini bildirenler vardır. Tercih etmeyenler gördükleri eğitime rağmen bu mesleği olumlu ve olumsuz yönleriyle gerçek biçimde tanımadan, bilinçsiz bir şekilde rastgele tercih ettiklerini düşündürmektedir.

Araştırmamızda üç üniversitedeki kütüphanecilik bölümleri açısından sık sık karşılaşılan önemli bir farklılık yoktur.

Her üç bölümün de aynı sınav ile eşit ağırlıklı puan türüne göre öğrenci almaları; ve bölümlerin yüzdelerle sıralarınının birbirine yakın olması bunu göstermektedir.

Birinci ve dördüncü sınıflar arasında önemli bir farklılığın bulunmaması, bir mesleğin gelişimi için 3-4 yıllık bir sürenin çok kısa bir zaman olmasına bağlıdır. ÖSYS'nda kütüphanecilik bölümlerine yerleştirme yapılırken adayların kız ve erkek olmalarına göre bir ayırım yapılmaması da bu gruplarda farklılık yaratmamaktadır.

Ülkemizde kütüphanecilik çalışmalarının yeterince tanınmadığı, amacını, uygulamalarını, elemanların özelliklerini belirleyen bir kanunun çıkarılmadığı bilinmektedir. Yani kütüphanecilik, sorunları çözülebilmüş bir meslek değildir. Kütüphaneciler, bütün bu zorluklara karşılık mesleklerini günün şartlarına göre ilerleterek topluma kabul ettirmeye çalışmalıdır. Bugünün kütüphanecilik öğrencileri de gelecekte bu zorluklarla mücadele edebilmelidir. Bunu ise bilinçli ve istekli olarak bu mesleği seçmiş, ya da tanıdıktan sonra benimsemiş olanlar gerçekleştireceklerdir. Böyle öğrencilerin kütüphanecilik bölümlerine girmesini sağlayabilmek için düşündüğümüz bazı öneriler vardır.

Kütüphanecilik bölümlerinin üniversitelerden ayrı olarak tanıtım çalışması yapabilmeleri oldukça zordur. Örneğin bölümü tanıtan katalog veya broşürlerin hazırlanması, parasal neden-

lerden gerçekleşmemektedir. Ancak, kütüphanecilik bölümündeki öğretim elemanlarının, uygun günlerde çevrelerindeki liselerde, bölümü tanıtan konuşmalar yapmaları düşünülebilir. Böyle bir çalışmanın öğretim elemanlarının zamanını alacağından öğretimi aksatabileceği öne sürülebilir. Ancak bu konuşmaların uzun süreli olmasına gerek yoktur. ÖSYS döneminde, lise son sınıf öğrencileri ile yapılacak birkaç saatlik konuşma, aralarında bu mesleğe ilgi duyanların dikkatini çekmeye yetecektir. Bu amaçla, Ankara'daki kütüphanecilik bölümü öğretim elemanları işbirliği yaparak, Ankara'daki merkez ilçelerin liselerine uygulanabilecek böyle bir çalışma düzenleyebilirler.

Diğer bir öneri, kütüphanecilik bölümlerinin lisans-üstü düzeyde daha çok öğrenci almalarıdır. Çünkü, lisans öğrencilerinin tesadüfen bu bölüme gelmesine rağmen, lisans-üstü öğrencileri, kütüphaneciliği bir bilim olarak kabul eden ve bu konuda araştırmalar yapabilecek kişilerdir. Uzmanlaşmak isteği ile özellikle bu alana yönelmişlerdir. Yapacakları çalışma ve araştırmalarla kütüphanecilik bilimine dolayısıyla mesleğine katkıda bulunacaklardır. Çalışmalarını akademik düzeyde sürdürenler yanında, kütüphanelerde çalışanların da, statülerini yükselterek , yapacakları işlerde sorunları çözmeye alışacakları, çevrelerine kütüphanecilik mesleğini daha iyi tanıyacıkları söylenebilir. Lisans-üstü eğitimin diğer bir avantajı da kütüphanecilik dışında lisans derecesi alanların da, bu eğitime kabul edilmesi, böylece diğer mesleklerden kişilerin ilgisinin de çekilebilmesidir.

Kütüphanecilik bölümlerinin lisans öğrencilerini seçme hakkı olmamasına rağmen, lisans-üstü düzeyde bu seçimi yapabilmektedir. Böylece, kütüphanecilik mesleğine uygun olmayan adayların eğitimi için zaman ve emek harcanmamaktadır. Lisans-üstü eğitim için kütüphaneler, dokümantasyon ve enformasyon merkezleri ve benzeri kuruluşlara yazılar göndererek, burada çalışmakta olan hevesli ve gayretli kişilerin de ilgisi çekilebilir.

Kütüphaneciliğin tanıtımında asıl görev Türk Kütüphaneciler Derneği'ne düşmektedir. Çünkü mesleğin amaçlarını, uygulamalarını yakından izlemesi gereken kurum Dernek'tir. Halbuki, Türk Kütüphaneciler Derneği çeşitli nedenlerden dolayı bu işlevini tam anlamıyla yerine getirememektedir. Türk Kütüphaneciler Derneği'nin mesleğin ve kütüphanecilerin haklarını koruyabilmesi ise, yine üyelerinin gayret ve destekleri ile olacaktır. Bu durumda önerimiz, mesleğin tanıtımı, kütüphanecilerin haklarının korunması, yapılacak araştırmaların desteklenmesi gibi faaliyetlerin gerçekleşmesi için, bütün üyelerin imkanları ölçüsünde Derneğin çalışmalarına katılmak üzere gayret göstermesidir. Çünkü, bu meslek, Dernek yönetimini elinde bulunduran birkaç kişinin değil, bütün kütüphanecilerin mesleğidir. Bu nedenle bütün çalışmaları onların üzerine bırakmak değil, paylaşmak söz konusu olmalıdır. Dernek ise, üyelerinin bunu gerçekleştirebilmesi için gerekli ortamı hazırlamalıdır.

Türk Kütüphaneciler Derneği bünyesinde yapılabilecek çalışmalar içinde ; mesleğin topluma tanıtılması için kütüphaneler ve kütüphanecilere yol göstermesi, destek olması, bu amaçla broşürler, slaytlar ve film gibi kaynaklar hazırlanması, basın-yayın organlarından daha fazla yararlanma yollarının bulunması ; yıllardır gerçekleştirilemeyen kütüphane kanununun çıkarılması için yapılacak girişimlerin araştırılması ; kütüphanecilerin daha iyi çalışma şartlarına kavuşturulması amacıyla etkili çevrelere baskı yapılması akla gelen ilk önerilerdir.

Ülkemizde kütüphaneciliğin bilim ve meslek olarak hak ettiği yeri bulabilmesi, mesleki işlerin kütüphanecilik bölümü mezunları tarafından yapılması ; kütüphanecilerin maddi ve manevi açıdan çalışma şartlarının iyileştirilmesi ; bu amaçla gerekli kütüphane kanununun hazırlanması ve yürürlüğe konması ; Türk Kütüphaneciler Derneği'nin üyeleri arasında mesleki işbirliği ve dayanışmayı sağlaması ; bölümlerin çağın bilimsel ve teknolojik gelişimine uygun olarak öğretim programlarını geliştirmesine bağlıdır.

Bu şartların gerçekleşmesi, kütüphaneciliğe ilgi duyan üniversite adaylarının sayısının artmasını, daha bilinçli ve istekli öğrencilerin bölüme girmesini sağlayacaktır.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, kütüphanecilik öğrencilerinin bu mesleği seçme nedenleri ve meslekleri hakkındaki yaklaşımlarını öğrenmektir.

Araştırma, A.Ü. Kütüphanecilik Bölümü, İ.Ü. Kütüphanecilik Bölümü ve H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü'nde öğretimlerini sürdüren, 1. sınıftan 186, 4. sınıftan 110 olmak üzere toplam 296 lisans öğrencisini kapsamaktadır.

Öğrencilerin, kütüphanecilik bölümüne girmeden önceki bilgileri, kütüphanecilik bölümünü tanıdıkları kaynaklar, tercih sıraları, buldukları üniversiteyi ve kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri, kütüphanecilik bölümüne devam etme istekleri ve meslekte çalışma düşünceleri ile araştırma sırasındaki kütüphaneciliği tercih sıraları, uygulanan anket ile belirlenmiştir.

Öğrencilerin bu konulardaki düşünceleri çeşitli açılardan karşılaştırılarak, bölümlere, sınıflara ve kız-erkek öğrencilere göre aralarındaki anlamlılık düzeyi Ki Kare Testi ile sınanmıştır.

Elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucu, öğrencilerin kütüphaneciliğe ilgi duysalar bile genellikle orta veya alt sıralarda tercih ettikleri bulunmuştur.

Öğrenciler, kütüphanecilik bölümünü, çoğunlukla, idealleri olan, ya da toplumda daha çok aranan ve beğenilen bir mesleğe ait bölüme giremedikleri takdirde, üniversite dışında kalmamak için seçmektedirler. Buna rağmen kütüphaneciliği, öğrenime başladıktan sonra tercihleri yükselmekte ve bu meslekte çalışma isteklerinin de artmakta olduğu saptanmıştır.

Araştırmada varılan bu sonuç, çalışmanın başında öne sürdüğümüz hipotezi doğrulamaktadır.

SUMMARY

The purpose of this research is to learn, why library students choose library school and their approach to the profession.

The survey was done on 296 undergraduate students; 186 students from the first class and 110 students from the fourth class of Departments of Librarianship at Ankara University, Istanbul University and Hacettepe University.

The questionnaire was conducted to these groups. The aim of it is to find out the students' knowledge about the school; their choice-range; the reasons of their choosing of that university and that library science department; their wish to wish to continue their library education; their thoughts about working in this field and if re-entered the Placement Exam, their would be choice range at the present.

Responses of the students about these subjects are compared with different fields. The correlation is done with Chi Square Test at the departments, classes and sex groups.

As a result, it is found out that the students are usually interested in librarianship, but their choices are at the middle or lower range during the Placement Exam. The students usually select the library school, if they cannot enter to their ideal professions or occupations which have more prestige in the society. The students' choice range increase after they start studying the library science. Also it is found out that, their desire of working in this field rises in correlation with their library education.

The result of the research support the hypotheses,
given at the beginning of this study.

BİBLİYOGRAFYA

1. Aktuğ, Hüseyin. "Mesleki Rehberlik." Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi,26, 302 (1978) : ss.22-25.
2. Aguolu, C.C. "The Future of Education for Librarianship in Nigeria : Problems and Expectations." Libri,35,3 (1985): ss.260-273.
3. Artukoğlu, Adil. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitime Genel Bakış". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,28,1/2 (1979); ss.1-11.
4. Artukoğlu, Adil. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi."Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, Bitirme Tezi, 1962.
5. Bayraktar, Kadir. "Türkiye'de Meslek Seçimi." Türkiye İktisat Gazetesi,25, 1447 (1981): ss. 5-6.
6. Baysal, Jale. İstanbul Üniversitesi Fakültesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı, ile yapılan görüşme. İstanbul: 25 Kasım 1985.
7. Baysal, Jale. Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler. İstanbul : Edebiyat Fakültesi Matbaası,1982.
8. Carroll, C.Edward. The Professionalization of Education for Librarianship with Special Reference to the Years 1940-1960. Metuchen, N.J. : Scarecrow Press, 1970.
9. Çakın, İrfan. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Öğretim Üyesi, ile yapılan "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi" konulu görüşme. Ankara:5 Ocak 1986.

10. Çelik, Hilmi. "Kütüphaneci Piyasası". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 25, 1 (1976) : ss.52-54.
11. Danton, J.Periam. "Education for Librarianship." Paris: Unesco, 1949.
12. Dean, John. Planning Library Education Programmes. London: Andre Deutsch Limited, 1972.
13. Dewey, Melvil. "Meslek Olarak Kütüphanecilik". Çev.Osman Ersoy Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,7,3/4 (1958): ss.1-3.
14. Erdoğan,Phyllis Lepon. Türkiye'de Kütüphanecilik Mezunlarının Uğraşları ve Statüleri,Basılmamış Doktora Tezi, Ankara : Hacettepe Üniversitesi, 1977.
15. Ergunalp, Mehmet Akif. Okul ve Meslek Seçimi, Başarının Sırları.İstanbul : Türdav Baskı Tesisleri, 1982.
16. Ersoy, Osman, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı, ile yapılan "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi" konulu görüşme.Ankara: 6 Ocak 1986.
17. Ersoy, Osman. "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Kütüphanecilik Bölümü'nün Onbeş Yılı" Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 18,4(1969) : ss.228-231.
18. Ersoy, Osman-Berrin U.Yurdadağ. "Education for Librarianship Abroad in Selected Countries : Turkey". Library Trends, 12,2 (1963) : ss.205-210.

19. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Yazımı ve Basım Yönergesi. (Enstitü Kurulu'nun 17.2.1984 tarihli oturumunda kabul edilmiştir. Metin teksirdir.)
20. Karasar, Niyazi. Araştırmalarda Rapor Hazırlama. Ankara: Hacettepe-Taş Kitapçılık Ltd.Sti, 1984.
21. Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi; Kavramlar, İlkeler, Teknikler.2.bs. Ankara : Hacettepe-Taş Kitapçılık Ltd.Şti., 1984.
22. Kum, İlhan. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı, ile yapılan görüşme. Ankara: 5 Ocak, 1986.
23. Kum, İlhan. "Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde Yürütülen Lisans Programı." Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 28,4(1979): ss.171-177.
24. Kum, İlhan. Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi. Basılmamış Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Kütüphanecilik Kürsüsü, 1970.
25. Kutsal, Alaattin ve Zehra Muluk. Uygulamalı Temel İstatistik. Ankara : Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1972.
26. Kuzgun, Yıldız. Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımalarına Etkisi. Ankara: Sevinç Matbaası, 1982.

27. Kuzgun, Yıldız (haz). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Adayları için Üniversiteler Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi, Ankara: Meteksan Ltd.Şti., 1985.
28. Kuzgun ,Yıldız. Üniversite Adaylarına Meslekleri Tanıtma Rehberi. Ankara; Tekışık Matbaası, 1980.
29. "Kütüphanecilik Eğitiminde Onbeş Yıl". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 18,1 (1969) : ss.149-150.
30. Library and Information Science Abstracts.London : Library Association, 1969-
31. Library Literature.New York: H.W. Wilson Company, 1933-
32. Oğuzkan, A.Ferhan. Eğitim Terimleri Sözlüğü,2.bs.Ankara: A.Ü. Basımevi, 1981.
33. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı 1985 Kılavuzu,Ankara: Meteksan Ltd.Şti., 1984.
34. Savaşçı, Abdullah ve Nurten Eke. Türk Kütüphanecilik Bibliyografyası. Ankara : Güven Matbaası, 1976.
35. Sefercioğlu,Necmettin. "Kütüphaneciliğimizin Bazı Meseleleri". Kütüphanecilik,2 (Haziran-Temmuz 1973) : ss.2-9.
36. Sevgisunar, M.Kemal. Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin; Sosyal Durumları, Mesleğe Yönelişleri ve Meslek Üzerine Düşünceleri.Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü,Bitirme Tezi, 1985.

37. Turabian, Kate L. A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations. 4th. ed. Chicago: University of Chicago Press, 1973.
38. Türkiye Bibliyografyası, Ankara: Milli Kütüphane, 1928-
39. Türkiye Makaleler Bibliyografyası, Ankara : Milli Kütüphane 1952-
40. Uysal, Şefik. Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri, Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre, Ankara : Yeni Desen Matbaası, 1970.
41. Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. Üniversitelerarası Seçme Sınavına Giren Adayların Yükseköğretim Programlarını Tercihleri Üzerine Bir Araştırma. Ankara : Meteksan Ltd.Şti, 1978.
42. White, Carl M. The Origins of the American Library School. New York : Scarecrow Press, 1961. Aktaran : C. Edward Carroll. The Professionalization of Education for Librarianship With Special Reference to the Years 1940-1960. ss 13-17. Metuchen, N.J.: Scarecrow Press, 1970.

YARARLANILABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR

- Acaroğlu, Türker. " Kütüphaneciliğimizin Elli Yılı." Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,24,1 (1975); ss.7-13.
- Acaroğlu, Türker. "Kütüphanecilik Öğretimi Bakımından Memleket-
te Neler Yapabiliriz?" Bilgi,15, 172/173 (1961):ss. 6-8.
- Alaylıoğlu, Ruşen-A.Ferhan Oğuzkan. "Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü. 2.bs. İstanbul : İnkılap ve Aka Kitapevleri Koll. Şti., 1976.
- Artukoğlu, Adil. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi". Kütüphaneciliğin Sesi,1, 2/3 (1962): ss.5-10.
- Atkinson, Frank. Librarianship an Introduction to the Profession. London : Clive-Bingley Ltd., 1974.
- Baysal, Jale. "Yeni Üniversiteler Kanununda Kütüphanecilik Mesleği". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,19,4(1970): ss.296-303.
- Bearman, Toni Corbo. "The Changing Role of the Information Professional". Library Trends,33,(1984): ss.225-259.
- Bilge, Uğur. "Kütüphanecilik Eğitimindeki Eksiklikler". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 9,1/2 (1960): s.6.
- Blue, Richard I. ve James L.Divillbiss. "Optimizing Selection of Library Students" Journal of Education for librarianship , 21,4 (1981) : ss.301-312.
- Boaz, Martha. Toward the Improvement of Library Education. Littleton, Calif.: Libraries Unlimited Inc., 1973.

- Borko, Harold (ed). Targets for Research in Library Education.
Chicago : A.L.A., 1973.
- Cihan, Ali Rıza. " Gerçeği Ararken Kütüphaneciler ve Sorunları."
Yeni Yayınlar,20,4 (1975) : ss.121, 152-154.
- Colson, John C. "Professional Ideas and Social Realities : Some
Questions about the Education of Librarians". Journal
of Education for Librarianship,21,2 (1980):ss.91-108.
- Cunbur, Müjgan. "Mesleğe Saygı". Kütüphaneciliğin Sesi, 1,1
(1962) : ss.5-6.
- Danton, J. Periam. Kütüphanecilerin Yetiştirilmesi. Çev. Behire
Balkan. Ankara : Unesco, 1966.
- Eastlick, John T.The Changing Environment of Libraries.
Chicago : ALA, 1971.
- Ersoy, Osman. Kütüphaneciliğimizin Sorunları. Ankara : Anadolu
Matbaası, 1966.
- Gökmen, Muzaffer. Kütüphane ve Müzelerimiz için İnsan ve Yöne-
tici,I. Milli Kültür Şurası, 23-27 Ekim 1982, Ankara .
İstanbul : Yeni Çığır Kitapevi, 1982.
- Gupta, Rashmi. "Long and Difficult Road Ahead for the Library
Profession". Libri, 19,1 (1969) : ss.52-57.
- Hathaway, H.M. et.all. "Entering the Profession". Library
Assosiation Record, 73, (Oct. 1972) : ss.191-192.

- Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1973.
- Kirkegard, Preben. "Recruitment And Selection of Students." Library Education an International Survey. ss.125-130. ed. Larry Earl Bone. Champaign, Ill.: University of Illinois, 1968.
- Lancaster, F.W. "Future Librarianship : Preparing for an Unconventional Career." Wilson Library Bulletin, 57,9 (May 83): ss.747-753.
- Lancaster, F.W. "Implications for Library and Information Science Education". Library Trends, 33 (1984) : ss.337-348.
- Meder, M.D. "Student Concerns in Choice of Library School." Journal of Education for Librarianship, 21.1 (1980): ss. 3-24.
- Minder, Thomass ve B.Whitten. "Basic Undergraduate Education for Librarianship and Information Science". Journal of Education for Librariansihp, 15 (1975) : ss.258-269.
- Morrison, Perry D. The Career of the Academic Librarian. Chicago : A.L.A., 1970.
- Nitecki, J.Z. "Quality Librarianship the Day after Tomorrow." American Libraries, 1, (1970): ss.130-131.
- North, J.A. "Librarianship a Profession?" Canadian Library Journal, 34 (Aug 1977) : ss.253-255.

- Nzotta, Briggs C. "The Literature on Librarians Careers and Mobility in USA, UK and Nigeria". International Library Review, 15,2 (1983) : ss.317-334.
- Oakes, Vanya. Challenging Careers in the Library World. New York : J. Messner, 1970.
- Ötüken, Adnan. "Türkiye'de Kütüphanecilik Öğretiminin Tarihçesi". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 6, 1/2(1957) : ss. 1-35.
- Ötüken, Adnan. "Türkiye'de Milli Eğitim ve İlim. Kütüphanemiz ve Kütüphaneciliğimiz". Türk Kültürü, 20,20 (1964) : ss.40-49.
- Özgüven, İbrahim E. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler, Ankara : Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1974.
- Payaslıoğlu, Ayşe. "Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi". Ankara: Meteksan Ltd. Şti., 1985.
- Pfister, Fred ve Hamilton Monroe. "The Undergraduate Student: an Opportunity and an Obligation". Journal of Education for Librarianship, 16, (1976) : ss.86-94.
- Plaiss, Mark. "New Librarians Need Skills, Not Philosophy". American Libraries, 14,9 (Oct. 83) : s.613.

- Revill, D.H. "Examination and Assessment within Education for Librarianship". Journal of Librarianship, 11,2 (1979) : ss. 107-125.
- Salgır, Abdülkadir. "Bir Yönetici Olarak Kütüphaneci". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 27,2 (1978): ss.91-98.
- Schmidt, Karen A. "The Other Librarians : Undergraduate Science Programs and Their Graduates". Journal of Education for Librarianship, 24,4 (Spr 1984) : ss.223-232.
- Shaffer, Dale Eugene. The Maturity of Librarianship as a Profession. Metcuen, N.J. : Scarecrow Press, 1968.
- Shores, Louis. Library Education. Libraries Unlimited. Inc., Littleton, Colo : 1972.
- Simkins, M.A. "The Impact of New Technology on the Information Profession". Aslib Proceedings, 35,2 (Feb 1983) :ss.92-98.
- Sorenson, Herbert. ve Marguerite Malm. Mesleğimizi Nasıl Seçelim. Çev. Remzi Öncül. Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, 1961.
- Soysal, Özel. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitiminin Temel Sorunları". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 32(1983) : ss. 149-162.
- Subramanyan, K. "Current Concerns in American Library Education." International Library Review, 15,3 (July 1983) : ss.299-305.
- Türk Kütüphanelerinin Gelişmesinde Üniversitedeki Kütüphanecilik Öğretiminin Rolü. Ankara : Güven Basımevi, 1960.

- White, Carl M. Amerikan Kütüphanecilik Tecrübeleri. Ankara, Güven Matbaası, 1961.
- Whitten, Benjamin ve B.Thomas Minder. "Education for Librarianship in Developing Nations : the Hacettepe Experience". Journal of Education for Librarianship, 14, 4(1974) : ss. 220-233.
- Woodworth, Robert Session ve Mary Rose Sheehon. Meslek Seçimi. Çev. Remzi Öncül, Ankara : Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, 1962.
- Yıldırım, O.Üstün, "Gerçeği Ararken, Yan Ödemeler, Kütüphaneciler ve Yöneticileri". Yeni Yayınlar, 20.6, (1975) : ss. 201, 229-230.
- Yıldırım, Üstün. "Kütüphanecilerin Yetiştirilmesi ve Değerlendirilmesi". Kütüphanecilik, 1,3 (1972) : ss.2-6,8.
- Yıldırım, Üstün. "Kütüphanecinin Eğitimi". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 16,2 (1967) : ss. 140-143.
- "Yuvarlak Masa (1923'den 1973'e Kütüphaneciliğimizdeki Gelişmeler ve Kütüphaneciliğimizin Eğitime Katkıları". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 2, 1/2 (1973) ss.6-20.

EK I :

KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNÜ NEDEN SEÇTİNİZ ?

Kütüphanecilik öğrencilerinin kütüphanecilik bölümünü seçme nedenleri üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu amaçla geleceğin kütüphanecileri olan sizlerin, kütüphaneciliği seçme aşamasındaki ve şu andaki düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Araştırma sonucunun güvenilir olabilmesi büyük ölçüde ankete vereceğiniz cevapların samimiyetine bağlıdır. .

Her sorunun altındaki seçeneklerden size uygun olanın önündeki parantezin içine bir "X" işareti koyunuz. Eğer durunuza uyan bir seçenek yoksa "diğer" kısmına kısaca yazınız. Soruları sıra ile cevaplandırınız ve boş bırakmayınız.

Gösterdiğiniz ilgi ve yardıma teşekkür ederim.

HATİCE BAŞIŞOĞLU

Hacettepe Üniv.Ed.Fak.Küt.Böl.

1. Kaçınıcı sınıftasınız?

() 1.sınıf

() 4.sınıf

2. Cinsiyetiniz nedir?

() Kadın

() Erkek

3. Kütüphanecilik bölümüne girmeden önce kütüphanecilik hakkında bilginiz ne düzeyde idi?

() Çevremdeki kütüphanelerden yararlanırken gördüğüm kadar.

() Tanıdığım kütüphanecilerden bilgi almıştım.

() Kütüphanecilik bölümünü duymuştum, ancak hakkında bilgim yoktu.

() Kütüphanecilik eğitimi yapıldığını bilmiyordum.

() Diğer. (Belirtiniz).....

4. Kütüphanecilik Bölümünün varlığını nasıl öğrendiniz?
- () ÖSYS Kılavuzundan.
 () Meslekleri tanıtan eserlerden.
 () Basın-Yayın araçlarından. (Gazete, radyo, tv. programlarından)
 () Kütüphanecilik bölümünde okuyan arkadaşlarımdan.
 () Lisedeki rehberlik çalışmalarından.
 () Diğer. (Belirtiniz)

5. Kütüphanecilik Bölümü ÖSYS'da kaçınıcı tercihinizdi?

6. Diğer kütüphanecilik bölümlerini de tercih sıralamanıza almış mıydınız? Cevabınız evet ise bölümün adını yazınız.
 () Hayır
 () Evet.....
7. Neden bu üniversitedeki Kütüphanecilik Bölümünü seçtiniz?
- () Üniversite/fakülte adına önem verdiğimden.
 () Üniversite/fakültenin bulunduğu şehir/yerden dolayı.
 () Daha iyi eğitim vereceğini düşündüğüm için.
 () Diğer nedenlerle. (Belirtiniz)

8. Kütüphanecilik bölümünü neden seçtiniz?
- () Meslek olarak kütüphanecilik ilgimi çektiği için.
 () Okumayı ve kitapları sevdiğim için.
 () Çevremin/ailemin etkisi ile.
 () Üniversiteye girme şansımın artacağını düşündüğüm için.
 () Diğer. (Belirtiniz).

9. Bu bölüme başladıktan sonra tekrar ÖSYS'na girdiniz mi?
 () Evet, ancak istediğim öğretim programına geçemedim.

- () Hayır, istediğim bölüme geçme şansımın az olacağını düşündüm.
- () Hayır, çünkü bu bölüme isteyerek devam ediyorum.
Cevabınız hayır ise 12. soruya geçiniz.
10. ÖSYS'na girdiyseniz o zaman kaçınıcı sınıfta idiniz?
- () 1.sınıf
- () 2.sınıf
- () 3.sınıf
- () 4.sınıf
11. ÖSYS'na neden tekrar girmek istediniz?
- () Toplumda daha çok beğenilen ve istenen bir mesleğe ait öğrenim görmek için.
- () Daha çok ilgi duyduğum bir öğretim programına geçmek için.
- () Ailemin yaşadığı şehre daha yakın olmak için.
- () Kütüphanecilik mesleğini kişiliğime uygun bulmadığım için.
- () Bu bölümde başarısız olacağımı anladığım için.
- () Diğer. (Belirtiniz)
.....
12. ÖSYS'na bu yıldan sonra tekrar girecek misiniz ?
- () Hayır
- () Evet
13. Mezun olduktan sonra :
- () Mesleğimle ilgili bir işte çalışmak istiyorum.
- () Kütüphanecilikle ilgili bir işte çalışmak istemiyorum.
- () Kütüphaneciliği seviyorum, ancak herhangi bir işte çalışmak istemiyorum.
14. Tekrar ÖSYS'na girseniz,-18 tercih içinde-Kütüphanecilik Bölümü kaçınıcı tercihiniz olurdu?
- ()sırada tercih ederdim.
- () Tercih sıram değişmezdi.
- () Tercih etmezdim.